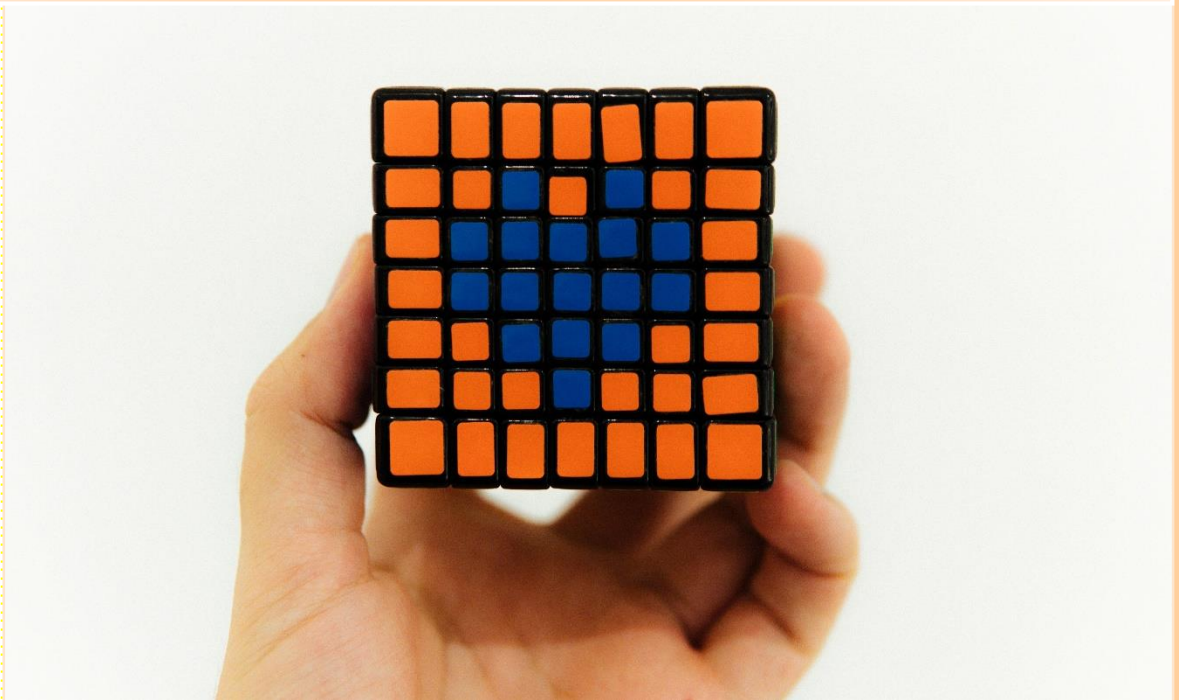

2021

Základná kniha o sociálnych hľadiskách

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

Zoznam skratiek	2
Úvod	3
1. Definovanie sociálneho verejného obstarávania a jeho právne zakotvenie	5
1.1. Európska právna úprava	6
1.2. Slovenská právna úprava	8
2. Základné pravidlá uplatňovania sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní	11
2.1. Výber vhodného sociálneho hľadiska.....	12
2.2. Odporúčania pri aplikovaní sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní	16
3. Vybrané sociálne hľadiská a ich aplikácia vo verejnom obstarávaní v praxi	22
3.1. Zamestnanosť.....	22
3.2. Podpora malých a stredných podnikov, mikropodnikov a živnostníkov..	25
3.3. Podpora vzdelávania.....	26
3.4. Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov	26
3.5. Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre znevýhodnené osoby	28
3.6. Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov.....	28
3.7. Udržateľný rozvoj, etické nákupy	29
4. Vyhradené zákazky	32
5. Výnimky	44
Záver	46
Užitočné odkazy.....	47

Zoznam skratiek

EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
MSP	Malé a stredné podniky
Obstarávateľské subjekty	Verejný obstarávateľ, obstarávateľ, osoba podľa § 8 zákona o verejnom obstarávaní, externá spoločnosť zabezpečujúca verejné obstarávanie, resp. ich zamestnanci
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
Projekt	Národný projekt Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku
PTK	Prípravné trhové konzultácie
Rada	Rada Európskej únie
SD EÚ	Súdny dvor Európskej únie
SR	Slovenská republika
SZVO	Spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie
Úrad	Úrad pre verejné obstarávanie
VO	Verejné obstarávanie
Zákon o sociálnej ekonomike	Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení neskorších zákonov a iné.
Zákon o verejnom obstarávaní	Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Úvod

Verejné obstarávanie je dôležitým nástrojom na dosiahnutie udržateľného a inkluzívneho rastu a zároveň predpokladá čo najefektívnejšie využitie verejných finančných zdrojov. Neustále sa rozširujú jeho možnosti, sprehľadňujú a inovujú sa jeho postupy, zvyšujú sa nároky na kvalitu, efektivitu, priebeh a výsledok celého procesu verejného obstarávania.

Jedná sa o tzv. strategické verejné obstarávanie, ktoré je podporované aj v rámci národného projektu vypracovaného Úradom pre verejné obstarávanie v rámci operačného programu Efektívna verejná správa s názvom Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku, ktorý sa zameriava na zabezpečenie dlhodobej podpory strategického verejného obstarávania. Jedným z cieľov projektu je aj podpora sociálneho verejného obstarávania.

Sociálne verejné obstarávanie poskytuje štátu jedinečnú príležitosť, ktorá má predpoklady vyvolať významné pozitívne zmeny v našej spoločnosti. Je teda príležitosťou, ako môže štát a jeho inštitúcie prispieť k zabezpečeniu zvýšenia kvality života ľudí, ktorí to skutočne potrebujú.

V rámci národného projektu bola vypracovaná Analýza sociálnych možností v oblasti verejného obstarávania na Slovensku, ktorá identifikovala niektoré okruhy problémov s ktorými sa odborná verejnosť v súvislosti s aplikáciou sociálnych hľadísk stretáva. Pre komplexné riešenie týchto problémov bolo nevyhnutné vytvoriť Stratégiu pre sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní na Slovensku, ktorá predstavuje dlhodobý plán identifikujúci potreby, nástroje a spôsoby na ich riešenie, spolu s časovým harmonogramom ich realizácie.

Verejné obstarávanie je vnímané ako nástroj na dosiahnutie vyšších spoločenských cieľov, ktorými sú napríklad sociálny zmier, alebo zvyšovanie konkurencieschopnosti našej ekonomiky. Využíva nástroje, ciele a koncepčné prístupy, ktoré priamo podporujú trvalo udržateľný ekonomický rozvoj.

Tento dokument je zameraný na implementáciu optimalizovaných postupov v rámci zavádzania sociálnych hľadísk do verejného obstarávania s jasne definovanými pravidlami od ich výberu až po aplikáciu vo verejnom obstarávaní, ktoré umožňuje platná legislatíva u nás, ako aj v celej EÚ. Cieľom je zvýšiť

informovanosť nielen verejných obstarávateľov, obstarávateľov, ale aj hospodárskych subjektov a vysvetliť výhody sociálneho verejného obstarávania, aby sociálne hľadiská boli vnímané ako nástroj, ktorý bude široká odborná verejnosť využívať a prispievať tak k vyššej kvalite života celej spoločnosti.

1. Definovanie sociálneho verejného obstarávania a jeho právne zakotvenie

Sociálne hľadisko je potrebné vnímať ako súčasť spoločensky zodpovedného verejného obstarávania. Pri vysvetlení významu pojmu „spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie“ si možno pomôcť aj výrazom „spoločenská zodpovednosť podnikov“ (ang. Corporate social responsibility - CSR), ktorý je síce spájaný s komerčnou sférou, mnohé podniky majú tento postoj osvojený už dlhodobo – a síce ide o postoj, ktorého cieľom je dobrovoľné integrovanie sociálnych a ekologických hľadísk do každodenných firemných operácií, či interakcií so všetkými kľúčovými partnermi. Ide o dobrovoľný záväzok firiem správať sa v rámci svojho fungovania zodpovedne, či už k prostrediu, ako aj spoločnosti, v ktorej podnikajú.

Verejný sektor je oblasťou, ktorá poskytuje dostatočný priestor k tomu, aby mohol byť rovnaký prístup premietnutý aj do samotného verejného obstarávania.

Tento spoločensky zodpovedný prístup vo verejnom obstarávaní majú už osvojené mnohé zahraničné krajiny, ktorými sa možno taktiež inšpirovať, ako napríklad Švédsko, Británia alebo Česká republika, ktorá sa taktiež môže pochváliť množstvom úspešných zákaziek s prívlastkom „zodpovedné“.

Prvé zákazky zrealizované s „určitou pridanou hodnotou“ bolo možné na Slovensku nájsť už v čase, keď v súvislosti s uplatňovaním a vyžadovaním sociálneho hľadiska v rámci určitých zákaziek neexistovala žiadna zákonná povinnosť pre verejných obstarávateľov, resp. obstarávateľov. Postupne však pribúdajú noví verejní obstarávatelia a obstarávatelia, ktorí si tento prístup pomaly osvojujú.

Aké je to „spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie“?

Slovné spojenie **verejné obstarávanie** je známe najmä všetkým obstarávateľským subjektom, ktorých každodennou náplňou práce je zabezpečovanie akýchkoľvek potrieb, ktoré majú slúžiť a byť dostupné verejnosti či už v podobe rôznych tovarov, služieb alebo stavebných prác.

Zodpovednosť je potrebné vnímať v spojitosti s prístupom obstarávateľských

subjektov nielen k samotnému verejnému obstarávaniu, ale aj k jeho príprave a nastaveniu parametrov zákazky, k zmluvnej dokumentácii, k samotnému procesu verejného obstarávania a v neposlednom rade k plneniu zákazky, ako aj ku kontrole jej plnenia dodávateľom, resp. subdodávateľom.

Ak si verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ zadefinuje svoj prístup ako zodpovedný, má právo vyžadovať rovnako zodpovedný prístup aj zo strany druhej, teda zo strany budúceho dodávateľa, prostredníctvom ktorého majú byť potreby zabezpečované.

Pri aplikovaní zodpovedného verejného obstarávania je dôležité myslieť aj na jeho spoločenský rozmer, prostredníctvom ktorého môžu byť uspokojené nielen potreby verejného obstarávateľa, resp. obstarávateľa, ale konkrétna zákazka môže poskytnúť príležitosť, (práve za súčinnosti úspešného zodpovedného uchádzača), napr. zlepšiť kvalitu života určitej skupine ľudí, ktorí to potrebujú, komunite, regiónu, alebo celej spoločnosti.

Je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že okrem sociálneho hľadiska, spadá pod pojem spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie aj zelené verejné obstarávanie a verejné obstarávanie inovatívnych riešení, ktoré môžu byť navzájom prepojené. Môžu sa vyskytovať v jednej zákazke naraz, prípadne v určitej kombinácii, alebo aj samostatne a to v závislosti od požadovaného predmetu plnenia zákazky, či súvisu daného sociálneho hľadiska so zákazkou.

So sociálnym hľadiskom zákon o verejnom obstarávaní spája aj určité zákonné povinnosti. Je však dôležité na spoločensky zodpovedné verejné obstarávanie nenazerať cez optiku povinnosti, ale naopak, možností a príležitostí pomôcť niečo zmeniť k lepšiemu a verejné zákazky vnímať ako dostupný nástroj k tejto pozitívnej zmene.

Ak existuje priestor na čo i len malú pozitívnu zmenu, a obstarávateľské subjekty môžu byť jej strojcom, bola by určite škoda ju nevyužiť.

1.1. Európska právna úprava

Právny rámec verejného obstarávania vo všeobecnosti v EÚ vymedzuje konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej

únie a sekundárna legislatíva Európskej únie v podobe smerníc, ktoré prijíma Európsky parlament a Rada.

EÚ v rámci verejného obstarávania kladie zvýšený dôraz na oblasť tzv. spoločensky zodpovedného verejného obstarávania.

Jeho cieľ spočíva v aplikácii, resp. zohľadnení jedného alebo viacerých sociálnych, environmentálnych, prípadne inovatívnych hľadísk v procese verejného obstarávania.

Právny základ uplatnenia spoločensky zodpovedného verejného obstarávania predstavuje balík smerníc Európskeho parlamentu a Rady prijatých v roku 2014, tvorený:

- Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesií,
- Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES,
- Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES.

Cieľom uvedených smerníc je harmonizovať vnútroštátne právne predpisy, umožniť uplatnenie sociálnych hľadísk a koordinovať zadávacie postupy v jednotlivých členských krajinách EÚ.

Uvedené smernice stanovujú členským štátom prijať vhodné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby hospodárske subjekty, členské štáty a verejní obstarávatelia pri plnení verejných zákaziek plnili uplatniteľné povinnosti v oblastiach environmentálneho, sociálneho a pracovného práva ustanovené v práve Európskej únie, vnútroštátnom práve, kolektívnych zmluvách alebo ustanoveniach medzinárodného environmentálneho, sociálneho a pracovného práva.

Klasická smernica pre proces verejného obstarávania je smernica 2014/24/EÚ, ktorá však nepriniesla definíciu pojmu sociálne hľadisko, tak ako ani ostatné vyššie uvedené smernice. Povinnosť jeho uplatňovania však vyplýva zo samotnej preambuly, kde na viacerých miestach EÚ vyzdvihuje nevyhnutnosť potreby aplikácie sociálneho hľadiska. EK na účely pomoci pri uplatnení sociálneho hľadiska

vypracovala aj Príručku o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri verejnom obstarávaní 2. vydanie.

1.2. Slovenská právna úprava

Právny rámec verejného obstarávania v SR tvorí zákon o verejnom obstarávaní, ktorý predstavuje transpozíciu smerníc EÚ pre oblasť verejného obstarávania a ktorý umožňuje uplatnenie sociálnych hľadísk za predpokladu, že súvisia s predmetom zákazky alebo s plnením zmluvy.

V súlade s cieľmi smerníc zákon o verejnom obstarávaní vo svojich ustanoveniach upravuje možnosti a povinnosti verejných obstarávateľov alebo obstarávateľov, ktoré by mali napomôcť podporiť využívanie verejného obstarávania ako kľúčového nástroja na plnenie cieľov sociálnej politiky a presadzovanie sociálneho verejného obstarávania.

Sociálne hľadisko vo verejnom obstarávaní v SR bolo doteraz veľmi málo využívané. Právnym základom uplatňovania sociálneho hľadiska v SR je zákon o verejnom obstarávaní a zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Do zákona o verejnom obstarávaní bolo sociálne hľadisko transponované prostredníctvom novely zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Je potrebné podotknúť, že v zmysle zákona o verejnom obstarávaní platného do 1. 1. 2020 neexistovala v SR pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov povinnosť aplikovania sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní a pojem sociálne hľadisko nebol v zákone o verejnom obstarávaní právne vymedzený.

Do uvedeného termínu bolo aplikovanie sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní založené na princípe dobrovoľnosti a neexistovala ani povinnosť poskytovania/zverejňovania tejto informácie v oznámeniach o vyhlásení verejného obstarávania, v prípade jeho použitia.

Zákon o verejnom obstarávaní prináša definíciu sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní, ktorá je nasledovná:

„Sociálnym hľadiskom vo verejnom obstarávaní sa rozumie také hľadisko súvisiace s predmetom zákazky, ktoré môže viesť k pozitívnemu sociálnemu vplyvu plnenia predmetu zákazky, najmä k vytvoreniu alebo podpore

tvorby pracovných príležitostí, dôstojným, spravodlivým a uspokojivým pracovným podmienkam nad rámec zákonom vyžadovanej povinnosti ich zabezpečenia, začleneniu znevýhodnených, ohrozených alebo vylúčených osôb a skupín osôb do spoločenských vzťahov a zjednodušeniu ich prístupu na trh práce, zvýšení dostupnosti a použiteľnosti tovarov, služieb a stavebných prác pre zdravotne postihnuté osoby, etickému a spravodlivému obchodovaniu, zabezpečeniu rastu ekonomiky založenej na vedomostiach a inováciách, udržateľnosti zdrojov a sociálnej a územnej súdržnosti, k zvyšovaniu zodpovednosti dodávateľov vo vzťahu k záujmom spoločnosti, najmä integrovaním sociálne prospešných aktivít do činnosti dodávateľa a spoluprácou s jeho činnosťou dotknutými subjektmi alebo zmierňovaníu dôsledkov ekonomického a sociálneho zaostávania najmenej rozvinutých okresov.“

Zákonná povinnosť uplatňovať sociálne hľadisko sa nevzťahuje na všetky subjekty vyhlasujúce verejné obstarávanie. Vzťahuje sa len na verejného obstarávateľa a obstarávateľa. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ je v kalendárnom roku, v ktorom začal alebo realizoval najmenej desať verejných obstarávaní okrem zákaziek s nízkou hodnotou, povinný najmenej v 6 % z týchto verejných obstarávaní použiť sociálne hľadisko v opise predmetu zákazky, ako osobitnú podmienku plnenia zmluvy alebo ako kritérium na vyhodnotenie ponúk. Na tzv. dotované osoby (osoby podľa § 8 zákona o verejnom obstarávaní), ktoré v procese verejného obstarávania môžu vystupovať ako nákupca tovarov, služieb, resp. stavebných prác sa predmetná povinnosť nevzťahuje.

V zákone o verejnom obstarávaní je presne vymedzená možnosť započítania zákazky do percentuálneho podielu a to vo forme stanovenia podmienok, ktoré musia byť splnené:

1. ide o verejné obstarávanie realizované formou vyhradenej zákazky alebo dôjde k zmene zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak zmena spočíva v predĺžení ich trvania alebo zvýšení hodnoty a pôvodná zmluva, rámcová dohoda alebo koncesná zmluva boli uzavreté ako výsledok verejného obstarávania s použitím sociálneho hľadiska,
2. verejný obstarávateľ/obstarávateľ musí zrealizovať verejné obstarávanie s použitím sociálneho hľadiska,

3. verejné obstarávanie s použitím sociálneho hľadiska sa započítava len raz, nezáleží na tom, že bolo začaté v jednom a dokončené v inom kalendárnom roku.

So sociálnym hľadiskom v zákone o verejnom obstarávaní sú prepojené aj niektoré zákonné ustanovenia:

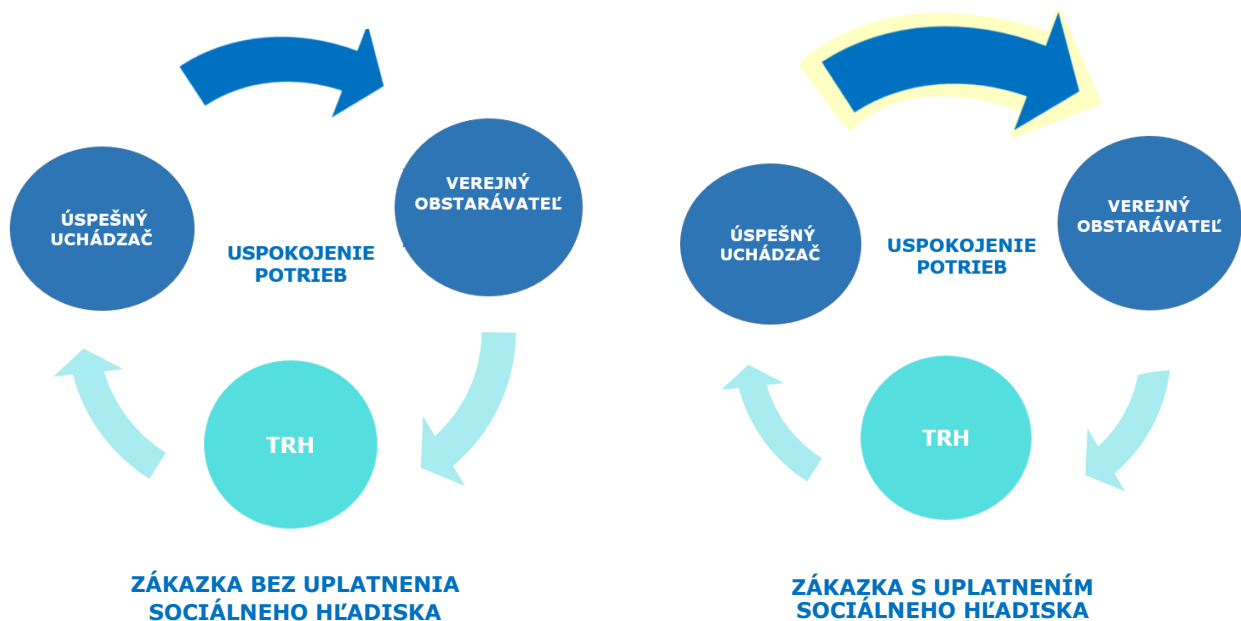
Ustanovenie zákona o verejnom obstarávaní	Obsah
§ 28 ods. 1, 2 a 3	rozdelenie zákazky na časti
§ 32 ods. 1 písm. g)	podmienky účasti – osobné postavenie
§ 36a	vyhradené zákazky - nadlimit
§ 41 ods. 7	priame platby subdodávateľovi
§ 42 ods. 1, ods. 7, ods. 12	súťažné podklady
§ 44 ods. 4	kritéria na vyhodnotenie ponúk
§ 102 ods. 11	koncesie
§ 108 ods. 2	vyhradené zákazky - podlimit

Okrem iných, patria medzi ďalšie právne predpisy, v ktorých sú nepriamo rozpracované sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní, nasledovné predpisy v ich aktuálnom znení:

- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce,
- zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon),
- zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 309/2014 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
- zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- uznesenia vlády Slovenskej republiky k návrhom Akčných plánov rozvoja najmenej rozvinutých okresov,
- zákon o sociálnej ekonomike a iné.

2. Základné pravidlá uplatňovania sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní

S uplatnením sociálneho hľadiska v procese verejného obstarávania je spojený pozitívny sociálny efekt. Ilustráciu a vysvetlenie, v ktorej časti procesu verejného obstarávania vzniká, znázorňujú nasledovné obrázky.

Obrázok vľavo predstavuje veľmi zjednodušene proces verejného obstarávania, štandardnú zákazku bez uplatnenia sociálneho hľadiska. Obrázok vpravo je na prvý pohľad totožný, avšak rozdiel spočíva vo vzťahu úspešného uchádzača a verejného obstarávateľa. Modrá šípka predstavujúca plnenie predmetu zákazky je olemovaná žltou farbou, čo predstavuje použitie sociálneho hľadiska v zákazke, teda práve spomínanú pridanú hodnotu zákazky v podobe konkrétneho pozitívneho vplyvu. Takto zjednodušenie vyzerá graficky zákazka s uplatnením sociálneho hľadiska.

Odpoveďou na otázku, kde sa sociálne hľadisko v zákazke prejavuje, je, že je to práve vo fáze plnenia predmetu zákazky. Tu je priestor na vznik požadovaného vedľajšieho pozitívneho efektu.

Aby mohol takýto efekt vzniknúť, je potrebné najskôr nastaviť sociálne hľadisko v prípravnej fáze pred vyhlásením verejného obstarávania. Následným krokom je

jeho správna aplikácia v súťažných podkladoch za dodržania všetkých princípov stanovených zákonom o verejnom obstarávaní. Dôležitá je taktiež kontrola verejným obstarávateľom počas plnenia predmetnej zákazky, či skutočne dochádza k napĺňaniu sociálneho hľadiska. V prípade neplnenia sociálnych požiadaviek úspešným uchádzačom alebo uchádzačmi by v praxi nedochádzalo k pozitívnemu vplyvu danej zákazky pre spoločnosť.

2.1. Výber vhodného sociálneho hľadiska

Najdôležitejším rozhodnutím pri uplatňovaní sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní je rozhodnutie o tom, ktoré sociálne hľadisko alebo hľadiská, sú pre obstarávateľské subjekty vo vzťahu k ich zákazke vhodné. Pri zvažovaní, ktoré sociálne hľadisko je pre zákazku to najvhodnejšie a hlavne realizovateľné, je potrebné myslieť na niekoľko základných skutočností:

- **Vykonanie analýzy** vo vzťahu k pripravovanej zákazke, a teda zvážiť všetky možnosti a prínos jednak pre obstarávateľský subjekt (efektívnosť, hospodárnosť, účelnosť zvažovaného sociálneho hľadiska vo vzťahu k zákazke) a na druhej strane možnosti dodávateľov, resp. trhu. Vhodným nástrojom na vykonanie takejto analýzy je **prieskum trhu**, ktorý dokáže zodpovedať mnoho otázok týkajúcich sa reálnej možnosti plnenia sociálneho hľadiska z pohľadu dodávateľa.
- **Správne zahrnutie sociálneho hľadiska do súťažnej dokumentácie**, to znamená dôsledne zvážiť, či bude sociálne hľadisko vyžadované v rámci opisu predmetu zákazky, kritérií na vyhodnotenie ponúk alebo zmluvných podmienok a to v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní,
- **Zaistenie kontroly plnenia sociálneho hľadiska.**

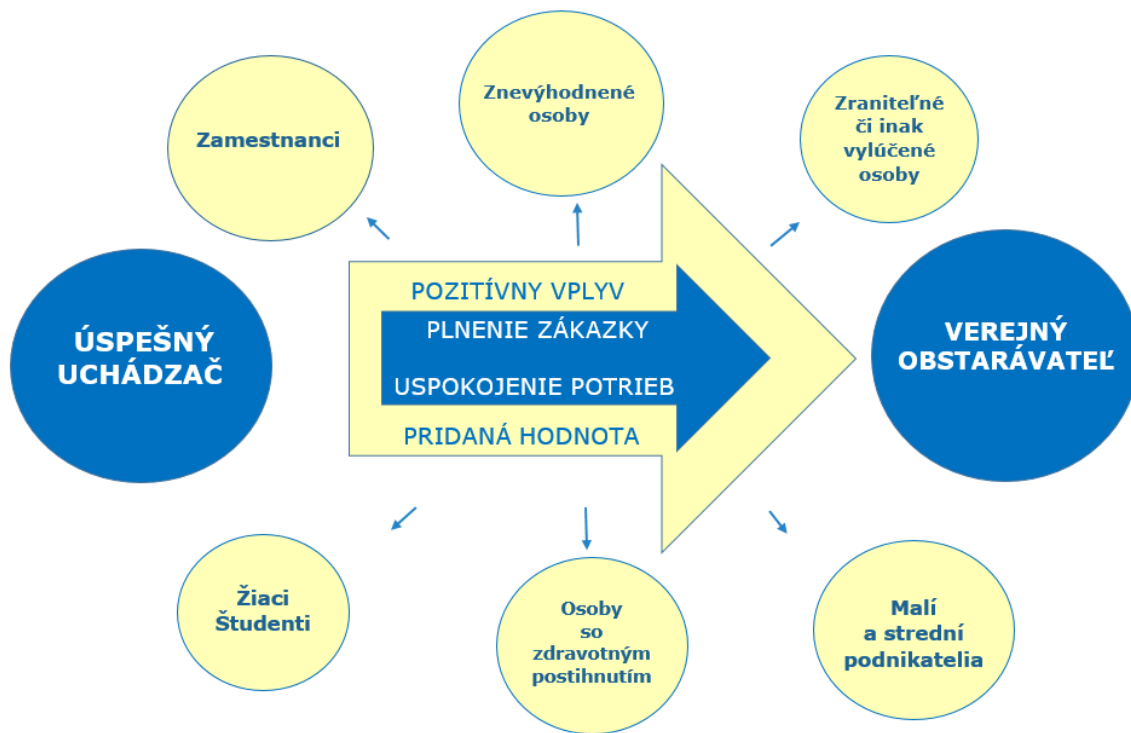
V zákone o verejnom obstarávaní sa síce nachádza presná definícia sociálneho hľadiska, avšak k vysvetleniu, čo si možno pod týmto pojmom skutočne predstaviť a ako ho zahrnúť do súťažnej dokumentácie, môže napomôcť dôsledná príprava nad plánovanými zákazkami. Je dôležité zodpovedať si už pri plánovaní, resp. príprave zákazky niektoré z týchto príkladmo uvedených otázok, ktoré by mohli pomôcť v nastavení si vhodného sociálneho hľadiska:

1. *Ide o taký predmet plnenia, pri ktorom hrozí riziko, že by pri ňom mohlo dochádzať k porušovaniu pracovných, bezpečnostných, mzdových, resp. dôstojných pracovných podmienok?*
2. *Je predmet zákazky vhodný, aby sa na jeho plnení podieľali aj zdravotne znevýhodnené osoby?*
3. *Ide o predmet plnenia, prostredníctvom ktorého by si niektorí študenti/žiaci určitej strednej odbornej školy/vysokej školy vedeli zvýšiť svoje praktické skúsenosti?*
4. *Sú v regióne pôsobnosti obstarávateľského subjektu, problémy napr. s dlhodobou nezamestnanosťou, prípadne by sa mohli na plnení zákazky podieľať aj znevýhodnené či zraniteľné osoby, či inak vylúčené osoby? Mohli by sa prípadne niektoré osoby rekvalifikovať prostredníctvom tejto zákazky?*
5. *Sú na trhu kvalitní malí a strední podnikatelia, drobní živnostníci, ktorí by boli schopní zabezpečiť plnenie mojich zákaziek, avšak nezúčastňujú sa procesu verejného obstarávania? Prečo je tomu tak? Je možné prijať nejaké opatrenia, ktoré by im zjednodušili prístup do procesu verejného obstarávania?*
6. *Je možné touto zákazkou odstrániť niektoré bariéry, ktoré bránia rovnakej dostupnosti k tovaru, službám, či prácam pre určité osoby?*
7. *Hrozí pri obstarávaní konkrétnej komodity, že by mohli byť pri výrobe, spracovaní, pestovaní porušované základné ľudské práva?*

Cieľové skupiny sociálneho verejného obstarávania

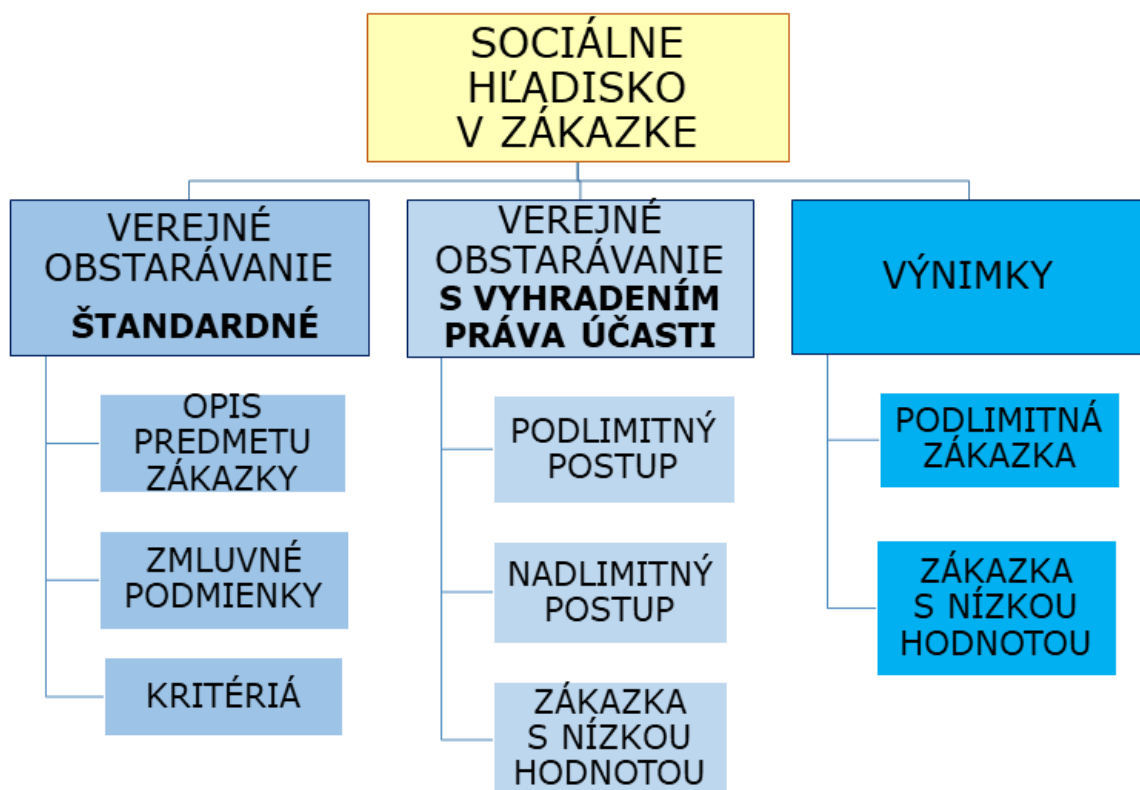
Ako teda znázorňuje aj uvedený obrázok nižšie, **pridaná hodnota zákazky pozitívne vplýva na človeka, resp. určitú skupinu ľudí.**

Či už sú to samotní zamestnanci dodávateľa, alebo sú to subdodávateľa, znevýhodnené, zraniteľné, či inak vylúčené osoby, osoby so zdravotným postihnutím, malí strední podnikatelia, či drobní živnostníci alebo žiaci/študenti, osoby podieľajúce sa na výrobe určitých tovarov, či pestovaní a spracovaní určitých komodít.

ZÁKAZKA S UPLATNENÍM SOCIÁLNEHO HĽADISKA

Sociálne hľadisko možno v zmysle zákona o verejnom obstarávaní uplatniť viacerými spôsobmi, v rámci jednotlivých postupov vo verejnom obstarávaní, pričom základnú úroveň tvoria tri možnosti, znázornené na nasledujúcom obrázku.

1. Verejné obstarávanie

Prvý spôsob predstavuje súťažný postup klasického otvoreného verejného obstarávania, v rámci ktorého môže byť sociálne hľadisko premietnuté:

- v opise predmetu zákazky,
- vo forme osobitnej zmluvnej podmienky, alebo
- v kritériách na vyhodnotenie ponúk.

Z pohľadu postupov verejného obstarávania môže ísť o zákazky s nízkou hodnotu, podlimitné aj nadlimitné zákazky.

V súvislosti s vyžadovaním sociálneho hľadiska v zákazke, či už vo forme opisu predmetu zákazky, osobitnej zmluvnej podmienky alebo kritérií na vyhodnotenie ponúk je odporúčané aplikovanie možno najskôr jednoduchších inštitútov, ako napríklad osobitné zmluvné podmienky či opis predmetu zákazky. Vyhodnocovanie použitia sociálneho hľadiska v zákazke v rámci kritérií je samozrejme tiež jedna z možností, avšak je potrebné ich správne zadefinovanie a nastavenie, čo môže byť komplikovanejšie.

2. Verejné obstarávanie s vyhradením práva účasti (vyhradené zákazky)

Tento spôsob predstavuje taktiež súťažný postup (uzatvorený), avšak ide o verejné obstarávanie, ktorého sa môžu zúčastniť len určité vyhradené hospodárske subjekty. Pri vyhradení zákazky je sociálnosť obsiahnutá práve v subjektoch, ktoré sa môžu takto vyhradených súťaží zúčastniť.

Z pohľadu postupov možno takto vyhradiť zákazky s nízkou hodnotou, podlimitné, ako aj nadlimitné zákazky.

3. Výnimky

Ďalšou možnosťou na uplatnenie sociálneho hľadiska sú určité výnimky, v rámci ktorých je obsiahnuté sociálne hľadisko. Pri použití takejto výnimky však nejde o súťažný postup, nakoľko ide o zadanie zákazky priamo konkrétnemu hospodárskemu subjektu. Z pohľadu finančných limitov sa vzťahujú na zákazky s nízkou hodnotou aj podlimitné zákazky.

Voľba konkrétneho spôsobu uplatnenia sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní je vždy na danom verejnom obstarávateľovi, resp. obstarávateľovi,

pričom je vždy potrebné vychádzať predovšetkým z aktuálneho diania a situácie na relevantnom trhu. Je potrebné skúmať, či vôbec existuje priestor pre aplikovanie sociálneho hľadiska v danej zákazke, ak je zámer zákazku vyhradiť, či existuje dostatok takýchto subjektov pôsobiacich na trhu schopných plniť zákazku. Samozrejme je potrebné zohľadniť a brať do úvahy aj finančné limity zákazky a podľa nich následne zvolíť správny postup.

Témam **Vyhradené zákazky a Výnimky** sú venované osobitné kapitoly príručky.

2.2. Odporúčania pri aplikovaní sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní

V súvislosti so zámerom využiť sociálne hľadisko vo verejnom obstarávaní sa spája niekoľko zásad, ktoré je potrebné vziať do úvahy. Nasledujúci obrázok v krátkosti popisuje najdôležitejšie z nich.

1. Vol'ba oblasti podpory

Nie každá zákazka, či už napríklad z pohľadu predmetu zákazky, rozsahu či termínu plnenia je vhodná na vyžadovanie sociálneho hľadiska, preto je potrebné

skúmať vhodnosť daného hľadiska a zároveň aj súvisu s danou zákazkou. Mnohé inšpirácie a príležitosti vychádzajú priamo z poznania danej situácie v obciach, mestách, regiónoch a pod.

2. Komunikácia s trhom

Veľmi dôležitou súčasťou prípravy každého verejného obstarávania je poznanie možností a schopností trhu, preto je nutné overenie si situácie na aktuálnom trhu pre účely správneho nastavenia rozsahu konkrétneho sociálneho hľadiska, resp. či ho vôbec možno pri konkrétnej zákazke vyžadovať. Komunikácia s trhom môže taktiež poskytnúť dôležitú spätnú väzbu, prípadne aj námet na mnohé iné možnosti podpory aj v inej oblasti. Nástrojom komunikácie môžu byť napríklad PTK.

3. Udržateľnosť

Pojem udržateľnosť možno vnímať vo viacerých rovinách, či už v súvislosti s udržaním čo najdlhšieho pozitívneho efektu, t. z., že pri zákazkách s dlhším trvaním by mohol byť tento efekt udržiavaný dlhšie obdobie, alebo v súvislosti s udržateľnosťou pracovného miesta, ktorá je prepojená aj s udržateľnosťou ekonomiky, čo závisí od prístupu verejných obstarávateľov, resp. obstarávateľov k svojim zákazkám.

4. Správna aplikácia

Aj pri zvažovaní uplatnenia sociálneho hľadiska v zákazke je potrebné si uvedomovať, že stále ide o verejné obstarávanie, čiže narábanie s verejnými zdrojmi a preto musia byť dodržiavané všetky zásady a princípy v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Zámerom sociálneho verejného obstarávania nemôže byť umelé vytváranie zákaziek s imaginárnymi potrebami. Naopak, cieľom je popri plánovanej zákazke, ktorou majú byť zabezpečované určité potreby, hľadať aj spomínanú pridanú hodnotu, ktorú by mohla daná zákazka priniesť.

Veľkú pozornosť je potrebné venovať dokumentácii k verejnému obstarávaniu, ktorá by mala byť naformulovaná a vysvetlená tak, aby bola zrozumiteľná, jasná, a neumožňovala dvojité výklad. Prínosom môže byť aj **zjednodušenie administratívnych úkonov, prípadne vyhotovenie určitých jednotných**

vzorových tabuliek, či šablón, ktoré sa budú v procese verejného obstarávania používať.

5. Plnenie zákazky

Je dôležité nepodceniť túto fázu, nakoľko práve v nej má dochádzať k napĺňaniu sociálneho hľadiska, preto je dôležité zamerať sa na správne nastavenie vhodných a primeraných kontrolných a sankčných mechanizmov.

Správne nastavenie sociálneho hľadiska v súťažnej dokumentácii a jeho súlad so zákonom o verejnom obstarávaní sú veľmi dôležité. Pre dosiahnutie sociálneho vplyvu je však najpodstatnejšie, aby úspešný uchádzač skutočne plnil to, na čo sa zaviazal a garantoval vo svojej ponuke. Preto je dôležité, aby obstarávateľský subjekt zabezpečil kontrolu, resp. overenie, či dochádza k skutočnému plneniu predmetu zákazky. Je preto potrebné už v rámci zmluvy nastaviť také kontrolné mechanizmy, prostredníctvom ktorých bude vedieť verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ vyhodnotiť toto plnenie a v prípade nedodržania skutočností, ktoré sa zaviazal vo svojej ponuke úspešný uchádzač plniť, uplatniť adekvátne a primerané sankcie a ďalší postup v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní.

6. Vyhodnotenie verejného obstarávania

Každá zákazka, či už úspešná, neúspešná alebo zrušená si určite zaslúži retrospektívny pohľad, v rámci ktorého dôjde k vyhodnoteniu nielen zákazky ako celku, ale aj z pohľadu jej jednotlivých krokov, či úkonov, ktoré bolo potrebné v rámci procesu uskutočniť. Odpoveďou na otázku, prečo je dôležité klásť veľký význam práve na vyhodnotenie verejného obstarávania je veľmi jednoduchá. Všetky získané a vyhodnotené poznatky v súčasnosti, či už pozitívne, alebo negatívne môžu viesť k ešte kvalitnejšie realizovaným zákazkám v budúcnosti práve identifikovaním a poznaním chýb a ich následným nezopakovaním, prípadne zistením, ktoré úkony možno robiť jednoduchšie, ktoré boli podcenené a budú si vyžadovať možno viac času, personálu, úsilia.

7. Strategické verejné obstarávanie

Práve strategické verejné obstarávanie môže predstavovať cestu, ako si celý prístup zjednodušiť a to nastavením a určením si dosiahnuteľných cieľov, ktoré je zámer v rámci uskutočňovaných zákaziek napĺňať, následne si tieto ciele

špecifikovať zapracovaním konkrétnych nástrojov, ktoré budú pri ich napĺňaní aplikované a zapracované priamo do interných dokumentov či smerníc. Dôležitým úkonom je informovanie všetkých zamestnancov v rámci inštitúcie ako aj verejnosti o svojom zodpovednom prístupe k verejným nákupom a samozrejme taktiež informovanie potenciálnych uchádzačov o príležitostiach, ktoré pre nich môžu zákazky verejných obstarávateľov predstavovať.

Vybrané nástroje pre podporu použitia sociálneho hľadiska vo verejnom obstarávaní

Rozdelenie zákazky na časti môže byť účinným nástrojom, prostredníctvom ktorého sa rôzne spoločnosti, resp. dodávatelia, môžu uchádzať o konkrétnu časť zákazky. Týmto opatrením možno znížiť finančné a technické nároky zákazky a vzniká tak predpoklad, že plnenie časti zákazky bude vedieť zabezpečiť aj spoločnosť, resp. subjekt, ktorý má menšie personálne alebo materiálne kapacity. Je však potrebné rozlišovať medzi rozdelením zákazky na časti podľa § 28 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní a rozdelením zákazky podľa § 6 ods. 16 zákona o verejnom obstarávaní, ktoré je neprípustné.

V súvislosti s delením zákaziek dáva úrad do pozornosti, že o rozdelenie zákazky podľa § 6 ods. 16 zákona o verejnom obstarávaní ide v prípade, keď verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ rozdelí rovnaké, či obdobné plnenie zákazky do viacerých zákaziek a pre každú z nich vyhlási samostatné verejné obstarávanie (samostatný postup zadávania zákazky), zároveň ide o také predmety plnenia zákaziek, ktoré spolu vecne, miestne a časovo súvisia, a zadanie takýchto zákaziek v rámci jedného verejného obstarávania by malo za následok použitie prísnejšieho postupu v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Ustanovenie § 6 ods. 16 zákona o verejnom obstarávaní teda neumožňuje zákazku, koncesiu alebo súťaž návrhov rozdeliť ani zvoliť spôsob určenia jej predpokladanej hodnoty s cieľom znížiť predpokladanú hodnotu pod finančné limity podľa tohto zákona.

V zmysle § 28 ods. 1 zákona o verejnom obstarávaní verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu rozdeliť zákazku alebo koncesiu na samostatné časti, pričom v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, oznámení použitom ako výzva

na súťaž alebo v oznámení o koncesii určia veľkosť a predmet takýchto častí a uvedú, či ponuky možno predložiť na jednu časť, niekoľko častí alebo všetky časti.

Podľa § 28 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní ak ponuky možno predložiť na niekoľko častí alebo všetky časti, verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu obmedziť počet častí, ktoré možno zadať jednému uchádzačovi. Maximálny počet častí, ktoré možno zadať jednému uchádzačovi, verejný obstarávateľ a obstarávateľ uvedú v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, oznámení použitom ako výzva na súťaž alebo oznámení o koncesii. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ uvedú v súťažných podkladoch alebo v koncesnej dokumentácii objektívne a nediskriminačné pravidlá, ktoré uplatnia na určenie častí, ktoré sa zadajú jednému uchádzačovi, ak by na základe kritérií na vyhodnotenie ponúk bol úspešný vo viacerých častiach, ako je určený maximálny počet.

Podľa § 28 ods. 4 zákona o verejnom obstarávaní ak jednému uchádzačovi možno zadať niekoľko častí, verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu zadať zákazky alebo koncesie, ktoré kombinujú niekoľko častí alebo všetky časti, ak v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, oznámení použitom ako výzva na súťaž alebo oznámení o koncesii uvedú túto možnosť a zároveň uvedú časti alebo skupiny častí, ktoré možno kombinovať. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ uvedú v súťažných podkladoch alebo v koncesnej dokumentácii objektívne a nediskriminačné pravidlá, ktoré uplatnia na určenie častí zákazky alebo koncesie, ktoré sa zadajú jednému uchádzačovi“.

Dôležité je však komunikovať aj túto informáciu, napríklad počas predstavovania spomínaného plánu verejného obstarávania, že aj pri zákazkách väčšieho rozsahu sa môžu stať úspešným uchádzačom konkrétnej časti.

Jednou z možností je napr. aj využitie dynamického nákupného systému (DNS), nástroja, ktorý prispieva k výraznému posilneniu a rozvoju elektronického verejného obstarávania. Ide o elektronickú formu verejného obstarávania, ktorá umožňuje flexibilne reagovať na aktuálne potreby obstarávateľských subjektov pri opakovanom nákupe **bežne dostupných tovarov, služieb a stavebných prác.** Jeho výhoda spočíva v znižovaní administratívnej náročnosti práve pre vstup malých a stredných podnikov do verejného obstarávania, nakoľko kvalifikačné požiadavky je potrebné predložiť len raz pri žiadosti o zaradenie do DNS. Následne sú už len predkladané ponuky na

základe prichádzajúcich výziev. DNS je otvorený po dobu svojho trvania, čo znamená, že doňho môžu byť zaradení aj noví dodávatelia spĺňajúci kritériá.

Inou možnosťou pre MSP, ako byť súčasťou plnenia zákazky, je predloženie ponuky ako člen združenia, prípadne ako subdodávateľ hlavného dodávateľa, ktorý sa uchádza o zadanie zákazky, ale to už závisí na komunikácii na úrovni dodávateľ – subdodávateľ.

3. Vybrané sociálne hľadiská a ich aplikácia vo verejnom obstarávaní v praxi

3.1. Zamestnanosť

Zamestnanosť, resp. podpora zamestnanosti, patrí k jedným zo zásadných sociálnych hľadísk, pričom nie je rozhodujúce akou formou, a akými nástrojmi bude vyžadované a nastavené. Dôležité je, aby bol napĺňaný hlavný cieľ, **podpora zamestnanosti znevýhodnených, zraniteľných, zdravotne postihnutých, či inak vylúčených osôb** ich zapojením do pracovného procesu tým, že sa budú podieľať na plnení zákazky. Tento efekt sa môže doceliť plnením zákazky napríklad prostredníctvom sociálneho podniku, ktorý sa zameriava práve na zamestnávanie týchto osôb.

Definícia osôb, ktoré možno subsumovať pod pojem znevýhodnené osoby so zdravotným postihnutím, zraniteľné či inak vylúčené osoby, vychádza z § 2 zákona o sociálnej ekonomike. V zmysle tejto definície môže ísť napríklad o osobu, ktorá:

- je mladšia ako 26 rokov veku, ukončila príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako 2 rokmi a od jej ukončenia nemala zamestnanie, ktoré trvalo najmenej 6 po sebe nasledujúcich mesiacov,
- je staršia ako 50 rokov veku,
- je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov,
- dosiahla vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie podľa osobitného predpisu,
- žije ako osamelá plnoletá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo sa stará aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky,
- patrí k národnostnej menšine alebo etnickej menšine a potrebuje rozvíjať svoje jazykové znalosti, odborné znalosti alebo nadobúdať pracovné skúsenosti na účely získania trvalého zamestnania, alebo
- má trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese,
- je uznaná za invalidnú alebo,

- nie je uznaná za invalidnú, ale má dlhodobé zdravotné postihnutie znižujúce jej telesné, duševné a zmyslové schopnosti, ktoré bránia jej plnohodnotnému a účinnému zapojeniu sa do pracovného prostredia v porovnaní so zdravou fyzickou osobou podľa lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu nie staršieho ako jeden rok alebo podľa rozhodnutia o nepriznaní invalidného dôchodku, z ktorého vyplýva pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 20 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, nie staršieho ako dva roky; dlhodobé zdravotné postihnutie je také zdravotné postihnutie, ktoré má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať najmenej dva roky,
- je prijímateľ sociálnej služby podľa osobitného predpisu,
- fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii,
- dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami podľa osobitného predpisu okrem dieťaťa alebo žiaka podľa osobitného predpisu,
- dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktorých sú vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- plnoletá fyzická osoba po skončení ústavnej starostlivosti dosiahnutím plnoletosti,
- fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby,
- fyzická osoba navracajúca sa na trh práce po skončení poberania materského rodičovského príspevku,
- fyzická osoba navracajúca sa na trh práce po skončení vykonávania osobnej asistencie alebo po skončení poberania peňažného príspevku na opatrovanie
- fyzická osoba, ktorá je poberateľom starobného dôchodku,
- fyzická osoba – nepodnikateľ, ktorej mesačný príjem nepresahuje trojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu,
- fyzická osoba po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu ochrannej výchovy, a to 36 mesiacov od prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu ochrannej výchovy,
- fyzická osoba bez štátnej príslušnosti,
- azylant alebo cudzinec, ktorému sa poskytuje doplnková ochrana.

V súťažnej dokumentácii týkajúcej sa zákazky možno napríklad vyžadovať, aby sa na plnení zákazky podieľali niektoré z týchto osôb, napr. stanovením osobitnej zmluvnej podmienky. Ďalšou významnou podporou zamestnanosti prostredníctvom verejného obstarávania je aj umožnenie realizácie zákazky prostredníctvom už spomínaných **sociálnych podnikov**. Prehľad registrovaných sociálnych podnikov ako aj predmety ich podnikania sú uvedené v registri sociálnych podnikov na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Podporiť **zdravotne znevýhodnené osoby** možno aj prostredníctvom **chránených dielní, či chránených pracovísk**, kde sú v pracovnom pomere zamestnaní občania so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Register chránených dielní a chránených pracovísk sa nachádza na stránke Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny. Odkaz naň sa nachádza aj na stránke úradu v zozname užitočných odkazov.

V štandardnom otvorenom verejnom obstarávaní, bez tzv. vyhradenia účasti, možno podporiť tieto dodávateľské subjekty napríklad vyžadovaním, aby sa podnik na realizovaní zákazky istým spôsobom podieľal. V týchto prípadoch môžu byť účastní vo verejnom obstarávaní napríklad ako súčasť združení alebo ako subdodávateľ. Ak je umožnené plnenie aj prostredníctvom subdodávateľov, je na voľbe hlavného dodávateľa, s ktorým takýmto subjektom/sociálnym podnikom bude spolupracovať, t. z. verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ neurčuje, ktorý sociálny podnik má byť na spoluprácu oslovený.

V rámci vyhodnocovacích kritérií, teda vo vyhodnocovaní ekonomickej výhodnosti ponuky možno napríklad bodovo zvýhodniť dodávateľa, ktorý preukáže, že je sociálnym podnikom, alebo možno prideliť body za určité aspekty, ktoré sa dajú hodnotiť ako prínos sociálneho podniku (napr. za prácu so sociálne znevýhodnenými ľuďmi).

Z pohľadu podpory a udržateľnosti pracovných miest počas čo najdlhšieho obdobia, má význam aplikovať toto hľadisko vo všeobecnosti pri zákazkách, u ktorých plnenia budú prebiehať počas dlhšieho obdobia.

Najčastejšie môžu byť podporované v predmetoch plnenia ako sú **upratovacie práce, údržba zelene a technické služby, zabezpečenie občerstvenia a stravovania, výroba rôznych výrobkov, výroba nábytku a vybavenia**

interiérov, grafické služby, výroba propagačných predmetov, pranie, šitie, žehlenie, prípadne určitý typ stavebných prác.

3.2. Podpora malých a stredných podnikov, mikropodnikov a živnostníkov

Významným sociálnym hľadiskom je aj samotná podpora MSP. V niektorých verejných obstarávaniach však ako uchádzači vôbec nefigurujú, čo môže mať viaceré príčiny, resp. ich neúčast', prípadne neúspech býva ovplyvnený viacerými faktormi.

Práve preto je cieľom uplatnenia tohto hľadiska prijať opatrenia vedúce k zabezpečeniu zvýšenia účasti týchto podnikov v procese verejného obstarávania. Základným pilierom v oblasti podpory MSP by mala byť vzájomná komunikácia medzi verejnými obstarávateľmi, resp. obstarávateľmi, a týmito subjektami. Dôležitá a očakávaná je však aj aktivita zo strany subjektov pôsobiacich na trhu v prípade záujmu o účasť vo verejnom obstarávaní a to najmä pri zákazkách s nižším finančným limitom, kde by sa taktiež mohli uplatniť. Informovanie o svojom pôsobení na trhu napríklad zaslaním firemného katalógu alebo propagačnej brožúry môže priniesť želaný efekt, a to získanie zákazky.

Inými dôvodmi neúčasti/nepodieľaní sa na plnení zákazky môžu byť aj nevedomosť o vyhlasovaných potenciálnych zákazkách, neznalosť informačných systémov, prostredníctvom ktorých prebieha proces realizácie zákazky, nezrozumiteľnosť a prílišná komplikovanosť dokumentácie k verejnému obstarávaniu, nemožnosť konkurovať v cenových ponukách veľkým spoločnostiam, neschopnosť zabezpečenia plnenia v požadovanom rozsahu vlastnými kapacitami a v uvedených lehotách a podobne.

Práve tu vzniká priestor na prijatie a osvojenie si aj rôznych iných dostupných opatrení smerujúcich k podpore účasti týchto podnikov vo verejnom obstarávaní.

Jedným z opatrení môže byť **predstavenie plánovaných verejných obstarávaní**, t. z. zorganizovanie stretnutia pre uvedené subjekty, napríklad v úvode roka, v rámci ktorého im budú poskytnuté informácie o zákazkách, v akom časovom horizonte je plánovaná ich realizácia, všeobecné informácie o zákazkách a sociálne hľadiská, ktoré sa plánujú využiť. Túto informáciu možno podporiť aj jej zverejnením na webovom sídle verejného obstarávateľa alebo obstarávateľa.

Vhodnou aktivitou môže byť taktiež **predstavenie informačného systému**, prostredníctvom ktorého budú zákazky realizované, prípadne oboznámenie sa aj s inými spôsobmi, ktorými budú zákazky vyhlasované, resp. kde ich môžu potenciálni dodávatelia sledovať.

3.3. Podpora vzdelávania

Jednou z ďalších možností začlenenia sociálneho hľadiska do verejného obstarávania je **podpora študentov či absolventov rôznych odborov, a to** vyžadovaním, aby sa práve tieto osoby podieľali na plnení zákazky, čím by im bolo umožnené napríklad získať požadovanej praxe alebo získať určité vedomosti či skúsenosti.

V praxi možno takéto sociálne hľadisko začleniť do verejného obstarávania napríklad vyžadovaním v rámci súťažných podkladov, aby sa na príprave projektovej dokumentácie podieľali aj študenti posledného ročníka vysokej školy, samozrejme za dohľadu svojho supervízora.

Ďalšou možnosťou môže byť požiadavka na **zapojenie nekvalifikovaných zamestnancov**, ktorí si môžu zvýšiť či získať kvalifikáciu v potrebných odboroch, prípadne **zabezpečenie rekvalifikácie**.

Zaujímavou a efektívnou aktivitou vo vzťahu k vzdelanosti sa môže javiť aj **umožnenie absolvovania exkurzie žiakom** miestnych škôl, čo môže vzbudiť záujem o štúdium niektorých odborov či zvýšiť atraktivitu určitých povolání.

Cieľom podpory tohto sociálneho hľadiska je v konečnom dôsledku lepšie uplatnenie na trhu práce aj po skončení plnenia príslušnej verejnej zákazky.

Predmetné hľadisko je možné požadovať pri rôznych zákazkách, ideálne pri dlhšie trvajúcich a ktoré nie sú v priebehu realizácie prerušované, ako napríklad zákazky na rôzne **stavebné práce**, zákazky na **projektové služby** a podobne.

3.4. Pracovné podmienky, dodržiavanie predpisov

Z praxe vyplynulo, že existujú určité predmety plnenia zákaziek, ktoré si vzhľadom na svoju povahu plnenia, či personálne kapacity, ktorými sú vykonávané, vyžadujú zvýšenú pozornosť, a to najmä vo vzťahu ku kontrole

zabezpečenia dodržiavania dôstojných pracovných, či bezpečnostným podmienok pri práci, nakoľko existuje predpoklad, že by pri nich mohlo dochádzať zo strany dodávateľov k ich nedodržiavaniu, prípadne aj porušovaniu.

Z pohľadu predmetov plnení ide najmä o také predmety zákazky, u ktorých je využívaný a hodnotený pracovný ľudský faktor, ako napríklad **upratovacie služby, bezpečnostné služby, lesnícke práce, autobusová doprava, či stavebné práce.**

Zamestnanci podieľajúci sa na týchto predmetných plneniach zákaziek môžu byť určitou rizikovou skupinou a práve vyžadovaním, dodržiavaním a kontrolou predpisov v oblasti pracovnoprávnej, či v oblasti zamestnanosti, ako aj v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vzniká účinný nástroj, ako uvedenú skupinu osôb ochrániť a podporiť.

V dokumentácii k verejnému obstarávaniu môže byť zverejnená napr. informácia, že pri plnení predmetnej zákazky sa obstarávateľský subjekt bude zameriavať práve na kontrolu uvedených podmienok a zároveň si **v zmluvných podmienkach definuje aj spôsob, rozsah, frekvenciu vykonávania tejto kontroly, s tým, že dodávateľ, ktorý uspeje v takejto zákazke, bude musieť zadefinované podmienky akceptovať.**

Dôležitou podmienkou je aj nastavenie vhodných mechanizmov v prípade porušenia/nedodržiavania stanovených zmluvných podmienok ako aj sankčných mechanizmov. Dôraz môže byť kladený na podporu dodržiavania týchto predpisov počas plnenia zákazky v rámci zákonom stanoveného minima, alebo aj nad rámec zákonných povinností. V rámci vyhodnocovacích kritérií možno zvýhodniť tých dodávateľov, ktorí ponúknu výhodnejšie pracovné podmienky, napríklad, ohodnotenie zamestnancov podieľajúcich sa na plnení zákazky nad rámec stanovenej minimálnej mzdy, alebo poskytnutie dovolenky navyše, a iné rôzne benefity, samozrejme vždy v závislosti od charakteru a podmienok daného zamestnania.

Aj keď dodržiavanie týchto podmienok by malo byť samozrejmosťou pre každého dodávateľa, určite je potrebné, aby ich dodržiavanie bolo aktívne podporované.

3.5. Dostupnosť tovarov, služieb a stavebných prác pre znevýhodnené osoby

Jedným zo stále existujúcich problémov našej spoločnosti je nerovnaký prístup, najmä zdravotne znevýhodnených osôb k akýmkoľvek tovarom, službám, či prácam. Cieľom uplatnenia tohto sociálneho hľadiska je práve prostredníctvom zákazky zabezpečiť rovnakú dostupnosť pre všetky skupiny zdravotne, alebo inak znevýhodnených osôb, a to vo forme odstraňovania akýchkoľvek existujúcich prekážok, či už fyzických alebo mentálnych.

Pri podpore tejto oblasti je však dôležité klásť dôraz na to, aby navrhované, resp. vyžadované riešenia aj skutočne pomáhali, fungovali, aby ich realizácia naozaj zodpovedala potrebám tejto skupiny ľudí a aby boli v praxi reálne použiteľné. Z uvedeného dôvodu je odporúčané napríklad aj v rámci PTK prizvať nezávislé združenie zastupujúce práva týchto osôb k skonzultovaniu či už opisu predmetu zákazky, alebo zmluvných podmienok, aby dané riešenia zodpovedali práve ich potrebám.

Uplatnenie tohto hľadiska má význam najmä v stavebných zákazkách alebo v zákazkách na informačné technológie, v doprave, jednoducho všade tam, kde je možné identifikovať tento problém.

3.6. Podpora spravodlivých dodávateľských vzťahov

Jednou z problematických oblastí, najmä pre rad malých a stredných podnikov, či drobných živnostníkov sú mnohokrát nepriaznivé platobné podmienky a férové vzťahy v dodávateľskom reťazci. K dispozícii je niekoľko nástrojov, ktorými sa dá podporiť a kontrolovať dodržiavanie týchto vzťahov v reťazci.

Jednou z možností je vyžadovanie zriadenia tzv. **transparentného účtu**. Ide o zriadenie špeciálneho účtu (jeho zriadenie je bežne dostupné v bankách), cez ktorý budú realizované všetky finančné transakcie súvisiace s plnením zákazky, a môže mať rôzne úrovne nastavenia, resp. zobrazovania dát. Od toho najjednoduchšieho, v ktorom bude viditeľná iba skutočnosť, že verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ už zaplatil hlavnému dodávateľovi až po úplne detailné zobrazenie informácií, z ktorých možno zistiť, či a voči ktorým

subdodávateľom hlavný dodávateľ už vykonal úhradu za jednotlivé plnenia, ako aj informácie o výške platieb a dátume ich zrealizovania.

Výbery z takéhoto účtu nie sú povolené. Jeho hlavným cieľom je zabezpečiť rýchlu úhradu platieb nielen pre dodávateľov na začiatku reťazca, ale aj pre tých najmenších dodávateľov na konci dodávateľského reťazca.

Svoj účel môže splniť aj **preukazovanie úhrad zmluvným partnerom kedykoľvek počas plnenia zákazky** na vyžiadanie verejným obstarávateľom, alebo obstarávateľom, čo taktiež možno nastaviť formou osobitnej zmluvnej podmienky.

Inou alternatívou môže byť **nastavenie rovnakých zmluvných podmienok pre všetkých účastníkov v dodávateľskom reťazci**, t. z. podmienky platné pre hlavného dodávateľa, musia byť aplikované a platné v celom reťazci.

V zmysle zákona o verejnom obstarávaní, ak to povaha zákazky umožňuje, verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ môže v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určiť, že náležité platby za tovar, stavebné práce alebo služby uhradí priamo subdodávateľovi, ktorý dodal tovar, uskutočnil stavebné práce alebo poskytol služby dodávateľovi, ak o to subdodávateľ požiada. Verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ zároveň v návrhu zmluvy alebo rámcovej dohody určí podrobnosti týkajúce sa spôsobu platby subdodávateľovi a vhodný mechanizmus, ktorým umožní dodávateľovi namietať voči nenáležitej platbe subdodávateľovi.

3.7. Udržateľný rozvoj, etické nákupy

Do množiny sociálnych hľadísk možno taktiež zahrnúť etické nakupovanie, nakoľko predstavuje prístup, pri ktorom je dbané na to, za akých ekologických, či sociálnych podmienok boli dopytované produkty vyrábané či pestované, spracovávané, prepravované, a teda skúmaný je celý životný cyklus, resp. reťazec danej komodity od samotného začiatku či vzniku.

Dôležité je klásť dôraz na túto skutočnosť, resp. požadovať preukázanie, z akého zdroja je predmet zákazky nadobudnutý.

Cieľom aplikovania tohto sociálneho hľadiska je predchádzanie nákupu takých komodít, u ktorých by mohlo hroziť riziko - napr. zneužívania detskej práce,

nútenej práce, práce v nebezpečných či zdraví nevyhovujúcich podmienkach, riziko práce s neúmernými nadčasmi, alebo zamedziť nákup takej komodity, ktorej výroba spôsobuje výrub lesov, zamorovanie pôdy, či ďalšie neetické praktiky.

Práve uprednostňovaním výrobkov, u ktorých je garantované, že sa v procese nemôžu vyskytnúť uvedené negatívne faktory, je tak šanca získať nielen vyššiu kvalitu nadobúdaného tovaru, ale zároveň touto požiadavkou vyjadruje verejný obstarávateľ dôležitosť okolností, za ktorých nakupovaný výrobok vznikol.

Táto požiadavka má opodstatnenie najmä pri nákupe niektorých potravín, u ktorých sa vyžaduje určitá kvalita, napríklad pri nákupe kávy, čaju, kaka, čokolády, ryže, banánov.

Z komodít nepotravinového charakteru môže ísť napríklad o aplikovanie tohto hľadiska pri nákupe odevov a to v súvislosti s požiadavkou na materiál, z ktorého je odev vyrobený, ako aj celý výrobný proces samotného odevu.

V praxi existuje niekoľko certifikátov, ktoré deklarujú garantovanie predmetnej požiadavky - ako Fair Trade, GOTS (Global Organic Textile Standard), FairWear Foundation a iné.

V súvislosti s vyžadovaním príkladmo uvedených značiek, resp. certifikátov je potrebné uviesť, že v zmysle § 42 ods. 7 zákona o verejnom obstarávaní ak ide o obstaranie tovaru, stavebných prác alebo služieb s osobitnými environmentálnymi, sociálnymi alebo inými hľadiskami, verejný obstarávateľ a obstarávateľ môžu v opise predmetu zákazky, v kritériách na vyhodnotenie ponúk alebo v zmluvných podmienkach vyžadovať konkrétnu značku ako dôkaz, že tovar, stavebné práce alebo služby zodpovedajú týmto osobitným hľadiskám, ak

- a) podmienky na udelenie značky sa vzťahujú len na kritériá, ktoré súvisia s predmetom zákazky a ktoré sú vhodné na opis predmetu zákazky,
- b) podmienky na udelenie značky sú založené na objektívne overiteľných a nediskriminačných kritériách,
- c) značka je výsledkom otvoreného, transparentného procesu, na ktorom sa môžu zúčastniť všetky zainteresované strany vrátane orgánov štátnej správy,

spotrebiteľov, sociálnych partnerov, výrobcov, distribútorov a mimovládnych organizácií,

d) udelenie značky je dostupné všetkým subjektom, ktoré o jej udelenie majú záujem a

e) podmienky na udelenie značky určila osoba, nad ktorou hospodársky subjekt, ktorý žiada o udelenie značky, nemá rozhodujúci vplyv.

Podľa § 42 ods. 8 zákona o verejnom obstarávaní ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nevyžaduje, aby tovar, stavebné práce alebo služby spĺňali všetky podmienky na udelenie značky, uvedie, ktoré z týchto podmienok vyžaduje. Verejný obstarávateľ a obstarávateľ nesmú vyžadovať konkrétnu značku, ak značka spĺňa podmienky podľa § 42 odseku 7 písm. b) až e), ale na jej udelenie je potrebné splniť aj ďalšie podmienky, ktoré nesúvisia s predmetom zákazky; v tomto prípade môžu opísať predmet zákazky odkazom na podrobné špecifikácie značky alebo na jej časti, ktoré súvisia s predmetom zákazky a sú vhodné na opis predmetu zákazky.

Podľa § 42 ods. 9 zákona o verejnom obstarávaní **ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyžaduje konkrétnu značku, musí prijať aj inú značku, ktorej podmienky na udelenie sú rovnocenné podmienkam na udelenie vyžadovanej značky.** Ak uchádzač alebo záujemca objektívne nemal možnosť získať príslušnú značku v určených lehotách, verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ musí prijať aj iné dôkazy predložené uchádzačom alebo záujemcom, ako je technická dokumentácia výrobcu, za predpokladu, že preukazujú, že tovar, stavebné práce alebo služby spĺňajú podmienky na udelenie konkrétnej značky alebo konkrétne podmienky, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyžaduje.

4. Vyhradené zákazky

Ako už bolo spomenuté, jedným z hlavných cieľov implementácie sociálneho hľadiska do procesu verejného obstarávania je zabezpečenie podpory zamestnanosti osôb, ktoré sú na trhu práce znevýhodnené, či už v dôsledku napr. zdravotného postihnutia, znevýhodnenia alebo iného dôvodu, ktorým môže byť napr. príslušnosť k marginalizovanej skupine obyvateľstva.

Uplatnenie takýchto osôb na trhu práce je pomerne sťažené, a preto je dlhodobým cieľom EÚ podporovať vytváranie takých hospodárskych subjektov, ktoré im uľahčia uplatniť sa na trhu práce. Vytváranie a podpora týchto subjektov patrí pod gesciu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Podpora týchto hospodárskych subjektov na úrovni EÚ sa neobmedzuje len na ich vytváranie, ale v rámci zadávania zákaziek je orientovaná aj na „uľahčenie“ ich účasti v zákazkách. Okrem možnosti zúčastňovať sa „klasických“ zákaziek majú tieto hospodárske subjekty možnosť zúčastniť sa zákaziek, v rámci ktorých je obmedzený okruh subjektov len pre túto skupinu hospodárskych subjektov. Ide o tzv. vyhradené zákazky.

Právnym základom inštitútu vyhradenia zákazky je čl. 20 Smernice 2014/24/EÚ a čl. 38 Smernice 2014/25/EÚ, ktoré boli transformované do vnútroštátnej právnej úpravy – zákona o verejnom obstarávaní.

Vyhradenie zákazky predstavuje inštitút, ktorého podstata spočíva v určitej forme obmedzenia trhu, ktorého cieľom je začlenenie znevýhodnených a zraniteľných osôb na trhu práce, a to vo forme podpory hospodárskych subjektov zamestnávajúcich tieto osoby, nakoľko takéto subjekty môžu mať sťažené uplatnenie v „klasických zákazkách“.

Pod pojmom vyhradenie je potrebné rozumieť vyhradenie (obmedzenie) práva účasti vo verejnom obstarávaní, resp. práva pre plnenie zákazky len pre hospodárske subjekty s osobitným postavením, resp. vymedzeným statusom, t. z. subjekty, ktoré boli zriadené za účelom vymedzených spoločensky prospešných činností. Z pohľadu procesu verejného obstarávania ide o stanovenie špeciálnych statusových požiadaviek na záujemcu/uchádzača, resp. na subjekt, ktorý má zákazku plniť. Tieto sú potom predmetom vyhodnocovania zo strany

obstarávateľských subjektov. V prípade, ak nimi uchádzač, resp. záujemca nedisponuje verejný obstarávateľ je povinný ho v zmysle zákona o verejnom obstarávaní vylúčiť.

Pre naplnenie účelu vyhradenia zákazky, ktorým je efektívne začlenenie znevýhodnených osôb na trhu práce, musí byť činnosť, ktorá je predmetom zákazky vykonávaná len zamestnancami (znevýhodnenými alebo zraniteľnými) tohto hospodárskeho subjektu. Pokiaľ by bol predmet zákazky realizovaný inými subjektmi (napr. prostredníctvom subdodávateľov), išlo by o obídienie zmyslu a účelu zákona o verejnom obstarávaní.

Pre efektívne použitie inštitútu vyhradenia zákazky je dôležité, aby obstarávateľské subjekty už v procese plánovania a prípravy verejného obstarávania v prípade, ak zvažujú vyhradiť zákazku, prihliadali na to, či je predmet zákazky na to vhodný. Hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb, preto by mohlo byť problematické poskytnúť víťazným uchádzačom napr. predmet plnenia, ktorým sú stavebné práce, ktoré sú častokrát spojené s ťažkou manuálnou prácou, a preto by mohla byť realizácia predmetu plnenia subjektom, ktorý zamestnáva napr. ťažko zdravotne postihnuté alebo inak znevýhodnené osoby, problematická. Je preto vhodné už v rámci fázy plánovania a prípravy verejného obstarávania uskutočniť prípravné trhové konzultácie za účelom zistenia, či sa na trhu nachádza dostatok hospodárskych subjektov poskytujúcich potenciálny predmet plnenia, aby bola zabezpečená čestná hospodárska súťaž.

Inštitút vyhradenia vo svojej podstate predstavuje podmienku účasti sui generis (špeciálnu podmienku účasti), napriek tomu sa zákon o verejnom obstarávaní limituje len na vymedzenie okruhu subjektov, pre ktoré je možné zákazku vyhradiť. Pokiaľ ide o nastavovanie podmienok účasti podľa § 32 až 34 zákona o verejnom obstarávaní bolo by vhodné, aby verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ zohľadnil, že cieľom uvedeného inštitútu je podpora vymedzených subjektov a nie ich administratívne zaťažovanie.

Druhy (režimy) vyhradenia

Zákon o verejnom obstarávaní rozlišuje dva základné režimy vyhradenia zákaziek, ktoré sa odvíjajú od PHZ:

- vyhradené **nadlimitné zákazky podľa § 36a** zákona o verejnom obstarávaní,
- vyhradené **podlimitné zákazky podľa § 108 ods. 2** zákona o verejnom obstarávaní.

Vyhradenie nadlimitnej zákazky

Možnosť využiť inštitút vyhradenia pri nadlimitnom postupe zadávania zákazky bol do zákona o verejnom obstarávaní včlenený zákonom o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch s účinnosťou od 1. mája 2018.

Právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 36a zákona o verejnom obstarávaní sa obmedzuje (rovnako ako v prípade využitia inštitútu vyhradenia pri podlimitnej zákazke) len na taxatívny výpočet subjektov, pre ktoré je možné zákazku vyhradiť. Definícia a bližší opis jednotlivých subjektov, pre ktoré sa zákazka vyhradzuje vyplýva z iných všeobecne záväzných právnych predpisov akými sú napr. zákon o sociálnej ekonomike alebo zákon o službách zamestnanosti.

V prípade nadlimitnej zákazky je možné vyhradiť zákazku pre nasledovné subjekty:

- **registrované integračné sociálnej podniky**

Integračný sociálny podnik predstavuje jeden z troch typov sociálnych podnikov, ktoré je možné zriadiť v súlade so zákonom o sociálnej ekonomike. Integračný sociálny podnik je verejnoprospešný podnik, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je podpora zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených a zraniteľných osôb. V prípade nadlimitnej zákazky je možné vyhradiť ju len pre jeden druh sociálnych podnikov.

V súvislosti so sociálnymi podnikmi je potrebné dať do pozornosti, že nie každý sociálny podnik je spôsobilý byť záujemcom, resp. uchádzačom, vo vyhradenej zákazke. V zmysle zákona o sociálnej ekonomike sa štatút registrovaného sociálneho podniku priznáva aj takému subjektu, ktorý v čase založenia nespĺňa podmienku zamestnávania 30 % znevýhodnených a zraniteľných osôb. Na splnenie stanovenej podmienky majú následne registrované sociálne podniky stanovenú zákonom o sociálnej ekonomike zákonnú lehotu, v rámci ktorej ju musia preukázať príslušnému orgánu. **Na účely zákona o verejnom obstarávaní sa však vyžaduje, aby túto podmienku spĺňal registrovaný**

sociálny podnik už v čase predloženia ponuky.

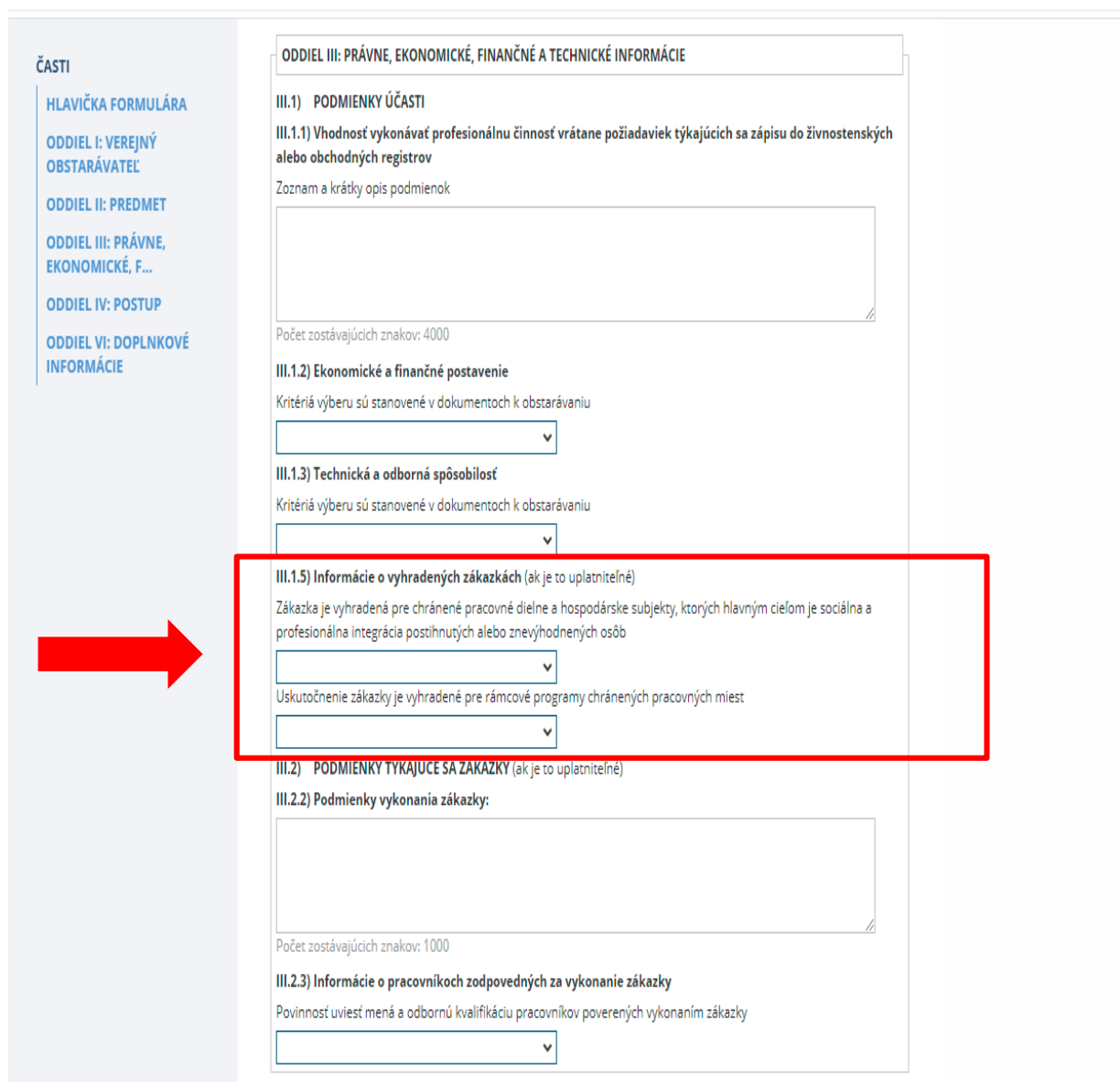
▪ chránené dielne

Definícia chránenej dielne je obsiahnutá v zákone o službách zamestnanosti, podľa ktorého sa za chránenú dielňu a chránené pracovisko považuje pracovisko zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, na ktorých sú zamestnaní občania so zdravotným postihnutím v pracovnom pomere, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce, alebo pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu, a na ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Za chránenú dielňu sa na účely tohto zákona považuje pracovisko, na ktorom právnická osoba alebo fyzická osoba zriadi viac ako jedno pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím a na ktorom pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím. Za chránené pracovisko sa na účely tohto zákona považuje pracovisko, na ktorom právnická osoba alebo fyzická osoba zriadi pracovné miesto pre občana so zdravotným postihnutím a pracovné miesto sa nevytvára v chránenej dielni. Za chránené pracovisko sa považuje aj pracovisko, na ktorom občan so zdravotným postihnutím prevádzkuje samostatnú zárobkovú činnosť. Chránené pracovisko môže byť zriadené aj v domácnosti občana so zdravotným postihnutím.

- fyzické osoby so zdravotným postihnutím, ktoré prevádzkujú alebo vykonávajú samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku,**
- v rámci programov chránených pracovných miest za predpokladu, že aspoň 30 % zamestnancov registrovaných integračných sociálnych podnikov, zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo zamestnancov programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.**

Verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ je povinný v prípade, že zákazku vyhradí, uviesť túto informáciu aj v súťažnej dokumentácii a oznámení o vyhlásení verejného obstarávania. V nadlimitnom formulári oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania uvádza túto skutočnosť do „III. Oddielu – Právne,

ekonomické, finančné a technické informácie“ do bodu III. 1. 5 „Informácie o vyhradených zákazkách“.

The image shows a screenshot of a procurement form. On the left, there is a sidebar with a list of sections: ČASTI, HLAVIČKA FORMULÁRA, ODDIEL I: VEREJNÝ OBSTARÁVATEĽ, ODDIEL II: PREDMET, ODDIEL III: PRÁVNE, EKONOMICKÉ, F..., ODDIEL IV: POSTUP, and ODDIEL VI: DOPLNKOVÉ INFORMÁCIE. The main content area is titled 'ODDIEL III: PRÁVNE, EKONOMICKÉ, FINANČNÉ A TECHNICKÉ INFORMÁCIE'. It contains several sections: III.1) PODMIENKY ÚČASTI, III.1.1) Vhodnosť vykonávať profesionálnu činnosť vrátane požiadaviek týkajúcich sa zápisu do živnostenských alebo obchodných registrov, III.1.2) Ekonomické a finančné postavenie, III.1.3) Technická a odborná spôsobilosť, III.1.5) Informácie o vyhradených zákazkách (ak je to uplatniteľné), III.2) PODMIENKY TYKAJUCE SA ZÁKAZKY (ak je to uplatniteľné), and III.2.2) Podmienky vykonania zákazky. A red arrow points to the III.1.5 section, which is also highlighted with a red box. The III.1.5 section includes a text box for 'Zákazka je vyhradená pre chránené pracovné dielne a hospodárske subjekty, ktorých hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia postihnutých alebo znevýhodnených osôb' and a dropdown menu. Below it, there is another text box for 'Uskutočnenie zákazky je vyhradené pre rámcové programy chránených pracovných miest' and another dropdown menu. The III.2.2 section has a large text box for 'Podmienky vykonania zákazky:' and a note 'Počet zostávajúcich znakov: 1000'. The III.2.3 section has a text box for 'Informácie o pracovníkoch zodpovedných za vykonanie zákazky' and a note 'Povinnosť uviesť mená a odbornú kvalifikáciu pracovníkov poverených vykonaním zákazky'.

Vyhradenie podlimitnej zákazky

Právna úprava vyhradenia podlimitnej zákazky je osobitnou úpravou k ustanoveniu § 36a zákona o verejnom obstarávaní, pričom pokiaľ ide o nastavenie procesu verejného obstarávania kopíruje nadlimitný režim zadávania vyhradenej zákazky.

V zmysle § 108 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní je možné podlimitnú zákazku vyhradiť pre:

- **registrovaný sociálny podnik,**
- **chránené dielne,**
- **fyzickú osobu so zdravotným postihnutím, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku alebo,**
- **na realizáciu zákazky v rámci programov chránených pracovných miest, ak aspoň 30 % zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo v rámci programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.**

Úrad dáva do pozornosti, že v prípade, ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ vyhradzuje právo účasti pri podlimitnej zákazke pre registrované sociálne podniky, ide o pojem v širšom zmysle slova, to znamená, že v sebe zahŕňa všetky tri druhy registrovaných sociálnych podnikov v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a nie len integračné sociálne podniky ako v prípade nadlimitnej zákazky. Verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ, tak môže vyhradiť zákazku pre integračné podniky, sociálne podniky bývania a všeobecné registrované sociálne podniky. **Obdobne ako v prípade nadlimitného režimu vyhradenia musí ostať zachovaná a dodržaná podmienka zamestnávania 30 % znevýhodnených a zraniteľných osôb už v čase predloženia ponuky.**

V prípade využitia inštitútu vyhradenia je verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ, povinný uviesť túto informáciu vo formulári – výzva na predkladanie ponúk. Po otvorení príslušného formulára je potrebné zakliknúť v hlavičke formulára, že ide o výzvu na predkladanie ponúk pre podlimitné zákazky bez eTrhoviska.

Zákazka: 245

Verzia formulára: 15

VÝZVA NA PREDKLADANIE PONÚK

Zobraziť formulár vo formáte .PDF

HLAVIČKA FORMULÁRA

Evidenčné číslo (značka) oznámenia (nezverejňuje sa)

Výber typu výzvy

Výzva na predkladanie ponúk pre podlimitné zákazky bez eTrhoviska

Výzva na predkladanie ponúk pre zákazky s nízkou hodnotou

Po zakliknutí danej možnosti sa následne vyroluje bod *III. 1. 5 „Informácie o vyhradených zákazkách“*.

ODDIEL III: OSOBNÉ POSTAVENIE, EKONOMICKÉ, FINANČNÉ A TECHNICKÉ INFORMÁCIE

III.1) PODMIENKY ÚČASTI

III.1.1) Osobné postavenie vrátane požiadaviek týkajúcich sa zápisu do živnostenských alebo obchodných registrov

Zoznam a krátky opis podmienok

Počet zostávajúcich znakov: 4000

III.1.2) Ekonomické a finančné postavenie

Zoznam a krátky opis podmienok

Počet zostávajúcich znakov: 4000

Minimálna požadovaná úroveň štandardov

Počet zostávajúcich znakov: 4000

III.1.3) Technická a odborná spôsobilosť

Zoznam a krátky opis podmienok

Počet zostávajúcich znakov: 4000

Minimálna požadovaná úroveň štandardov

Počet zostávajúcich znakov: 4000

III.1.5) Informácie o vyhradených zákazkách (ak je to uplatniteľné)

Zákazka je vyhradená pre chránené pracovné dielne a hospodárske subjekty, ktorých hlavným cieľom je sociálna a profesionálna integrácia postihnutých alebo znevýhodnených osôb

Uskutočnenie zákazky je vyhradené pre rámcové programy chránených pracovných miest

III.2) PODMIENKY TYKAJUCE SA ZAKAZKY (ak je to uplatniteľné)

III.2.2) Podmienky vykonania zákazky

Počet zostávajúcich znakov: 1000

III.2.3) Informácie o pracovníkoch zodpovedných za vykonanie zákazky

Povinnosť uviesť mená a odbornú kvalifikáciu pracovníkov poverených vykonaním zákazky

V prípade oboch formulárov úrad odporúča vyplniť bod VI. 3 „Doplňujúce informácie“, ktorý obsahuje informáciu, či vzhľadom na podmienky účasti, technické špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk alebo podmienky plnenia zmluvy ide o zelené, sociálne verejné obstarávanie alebo verejné obstarávanie inovatívnych riešení.

ODDIEL VI: DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE

VI.2) INFORMÁCIE O ELEKTRONICKOM RIADENÍ PRÁCE
Použije sa elektronické objednávanie
Bude sa akceptovať elektronická fakturácia
Použijú sa elektronické platby

VI.3) DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE (ak je to uplatniteľné)
Vzhľadom na podmienky účasti, technické špecifikácie, kritériá na vyhodnotenie ponúk alebo podmienky plnenia zmluvy uveďte, či predmetné verejné obstarávanie je:
a) zelené verejné obstarávanie,
b) obstarávanie inovácií,
c) obstarávanie zamerané na sociálne aspekty.
d) žiadne z uvedených.

Počet zostávajúcich znakov: 4000

VI.5) DÁTUM ODOSLANIA TOHTO OZ
06.07.2021

Uložiť   Odoslať   Skontrolovať

Vyhrazenie zákazky s nízkou hodnotou

Obmedziť právo účasti pre vymedzený okruh subjektov je možné aj v prípade zákaziek s nízkou hodnotou a to v súlade s ustanovením § 117 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní, postupom podľa § 108 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní.

Vyhrazenie časti zákazky

Ako už bolo uvedené, ak to charakter a povaha zákazky umožňuje, je možné v prípade rozdelenia zákazky na časti vyhraďiť pre okruh hospodárskych subjektov stanovených zákonom o verejnom obstarávaní len niektorú/niektoré jej časť/časti.

V prípade, ak verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ zvažuje vyhraďiť niektorú časť zákazky, analogicky uplatňuje rovnaké pravidlá ako v prípade vyhrazenia zákazky ako celku, to znamená, posudzuje, či je predmet plnenia na vyhrazenie vhodný, či je na trhu dostatok subjektov, ktorý ho poskytujú (prieskum trhu, prípravné trhové konzultácie).

Stanovenie správneho postupu pri zákazke rozdelenej na časti sa odvíja od správne určenej PHZ ako celku, vrátane všetkých častí.

Z uvedeného vyplýva, že bez ohľadu na hodnotu jednotlivých častí zákazky, ako aj skutočnosť, či je niektorá časť vyhradená, všetky časti sa realizujú postupom, ktorý zodpovedá PHZ ako celku.

Informácia o vyhradení časti zákazky by mala byť obsiahnutá aj v súťažnej dokumentácii a príslušných formulároch. V prípade, ak formulár neumožňuje uviesť informácie, ktoré sa vzťahujú výhradne k časti zákazky cez štruktúrované polia príslušného formulára, uvedie ich verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ, k zákazke ako celku. Znamená to, že verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ, uvedie v príslušnom oznámení, že je zákazka vyhradená cez príslušné pole na to určené a následne má niekoľko možností:

- uvedie informáciu o vyhradení v jednotlivých bodoch pri konkrétnej časti (napr. v bodoch *II.2.4) „Opis obstarávania“ alebo v II.2.14) „Doplňujúce informácie“* (napr. táto časť zákazky je vyhradená) alebo
- uvedie informáciu o vyhradení časti zákazky v bode *I.1.4)*, kde sa opisuje zákazka ako celok (napr. „verejný obstarávateľ upozorňuje, že časti 1,,3,....x sú vyhradené v súlade s ust. §....“) alebo
- uvedie informáciu o vyhradení časti zákazky v bode *VI.3) „Doplňujúce informácie:“* (v tejto súvislosti dáva úrad do pozornosti, že do vyššie uvedeného bodu by mal verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ uviesť všetky dôležité doplňujúce skutočnosti týkajúce sa zákazky, ktoré nie sú uvedené v príslušnom formulári).

Sociálne podniky

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, špecifickým subjektom, pre ktorý možno zákazku vyhradiť, je sociálny podnik. Zákon o sociálnej ekonomike definuje aj pojem „sociálny podnik“. Ide o subjekt sociálnej ekonomiky, ktorého hlavným cieľom je predovšetkým dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, **pričom uvedený pozitívny sociálny vplyv sa meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb.**

Verejní obstarávatelia, resp. obstarávatelia majú niekoľko možností, ako tieto

subjekty prostredníctvom svojich zákaziek podporiť.

Ak verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ nemá zriadený žiaden svoj vlastný sociálny podnik, neznamená to, že nemôže pri nejakom potrebnom plnení napr. v podobe služby podporiť niektorý z existujúcich sociálnych podnikov. Práve k podpore sociálnych podnikov sú v zákone o verejnom obstarávaní zadefinované konkrétne sociálne výnimky, pričom zadaním zákazky formou výnimky nejde o súťažný postup vo verejnom obstarávaní.

Ďalšou možnosťou je už spomínané vyhradené verejné obstarávanie, pričom ide o uzatvorený súťažný postup - súťaž prebieha medzi vyhradenými subjektmi.

Je možné, že nie celá časť zákazky je vhodná pre plnenie sociálnym podnikom, ale niektorá jej časť, resp. typy prác by mohli byť vhodné pre sociálne podniky, ktoré podnikajú v danej oblasti. V takomto prípade by mohol prichádzať do úvahy variant, že o časť, resp. o časti, ktoré je možné vyhradiť, sa budú uchádzať len vyhradené subjekty - v rámci nich bude prebiehať uzatvorená súťaž, a ostatné časti môžu byť štandardne prístupné a otvorené pre akýkoľvek hospodársky subjekt, samozrejme v zmysle nastavených podmienok účasti a súťažných požiadaviek v zmysle zákona o verejnom obstarávaní.

Môže nastať situácia, že niektorú časť zákazky vie realizovať verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ sám vlastnými kapacitami, a teda časť zákazky môže vyhlásiť ako vyhradenú, ak je to vhodné, a časť/časti vyhlási ako otvorenú súťaž.

V súvislosti s časťami zákazky je však potrebné zdôrazniť, že všetky časti takejto zákazky, ak majú tvoriť jeden celok, musia byť realizované postupom, ktorému zodpovedá predpokladaná hodnota celej zákazky. Nie je teda možné časť zákazky vyňať a zadať ju osobitne napr. ako zákazku s nízkou hodnotou, alebo ako výnimku, ak by aj jej hodnota bola v limite zákazky s nízkou hodnotou.

Sú zákazky, ktoré ako celok nemusia byť pre sociálne podniky vhodné, avšak nie je vylúčené, že sociálne podniky budú v pozícii subdodávateľa hlavného dodávateľa. Táto situácia môže nastať aj bez zásahu verejného obstarávateľa, resp. obstarávateľa, avšak to do určitej miery závisí od komunikácie a vzťahu medzi sociálnym podnikom s rôznym väčšími dodávateľmi. Iná situácia môže

nastať v prípade, ak by verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ napr. v rámci zmluvnej podmienky vyžadoval, že na plnení zákazky sa má podieľať určitý počet znevýhodnených osôb, pričom táto podmienka bude môcť byť naplnená či už zamestnaním týchto osôb priamo dodávateľom, alebo prostredníctvom subdodávateľa, ktorým môže byť sociálny podnik.

Poslednou možnosťou je, že sociálny podnik sa zúčastní aj štandardného, čiže nevyhradeného verejného obstarávania, ako každý iný hospodársky subjekt, za predpokladu že bude vedieť splniť požiadavky stanovené verejným obstarávateľom, resp. obstarávateľom.

Aj keď sociálne podniky sú podnikateľské subjekty pôsobiace na otvorenom trhu, majú predsa len svoje isté špecifiká. Pri plánovaní verejného obstarávania a zvažovania aj možnosti ich využitia, úrad zhrnul pár poznatkov, na ktoré je potrebné myslieť.

Ak má verejný obstarávateľ v rámci svojej inštitúcie už stanovené nejaké ciele, zrejme bude vychádzať práve z nich.

Ak ešte v rámci inštitúcie nie sú stanovené žiadne konkrétne ciele, platí, že určite nie každá zákazka a každý predmet plnenia je vhodný pre sociálny podnik. Preto je potrebné tento fakt zvážiť, avšak zároveň je veľmi dôležité preskúmať daný trh, resp. zistiť aktuálnu situáciu na trhu sociálnych podnikov - v akých oblastiach pôsobia, kde sa nachádzajú, ich počet, zahájiť komunikáciu s nimi napríklad v rámci PTK a overiť, aké sú ich reálne možnosti a schopnosti plnenia zákazky v požadovanom rozsahu, kvalite, termíne a za uvedených podmienok.

Následne je potrebné zistené skutočnosti, ak sú pre verejné obstarávanie vyhovujúce, preklopiť aj do parametrov zákazky a keďže ide predsa len o trochu iné dodávateľské subjekty, je potrebné zvážiť aj definovanie podmienok účasti, nakoľko čím sú zložitejšie podmienky účasti, tým môže byť obmedzenejšia účasť sociálnych podnikov vo verejnom obstarávaní. Je teda vhodné zvážiť nie príliš komplikovanú súťažnú dokumentáciu.

Dôležité je, aby sociálne a iné vyhradené subjekty mali dostupnú informáciu o zákazkách, resp. o tých, ktoré by boli pre sociálne podniky vhodné, s čím súvisí aj primeraný spôsob a forma vyhlasovania takýchto zakaziek. Je to najmä

z dôvodu jednoduchšieho zorientovania sa vo vyhlásených verejných obstarávaníach, či už bude zákazka vyhlasovaná formou výzvy na predkladanie ponúk mailom, na webovom sídle verejného obstarávateľa, resp. obstarávateľa alebo vo Vestníku verejného obstarávania.

Z pohľadu plnenia je určite dôležité a žiadúce, aby sa na plnení zákazky podieľali osoby znevýhodnené, zamestnané v týchto sociálnych podnikoch. V závere je potrebné upriamiť pozornosť na už spomínané vyhodnotenie zákazky – čiže analýzu celého procesu verejného obstarávania pre účely vylepšenia budúcich zákaziek.

So sociálnymi podnikmi je potrebné brať do úvahy aj niektoré fakty viažuce sa k plneniu zákazky.

Sociálny podnik realizuje zákazku jeho vlastnými kapacitami, bez využitia iných tretích strán, vtedy možno hovoriť o naplnení významu sociálneho hľadiska pri plnení zákazky, teda o podpore znevýhodnených osôb zapojených do pracovného procesu.

Z pohľadu spôsobu zriadenia sociálneho podniku existujú rôzne typy sociálnych podnikov, pričom niektoré sú z pohľadu zákona o verejnom obstarávaní zároveň aj subjektami verejného obstarávania a musia sa riadiť zákonom o verejnom obstarávaní. To znamená, že čokoľvek tieto sociálne podniky nakupujú, musia obstarávať a to niektorým z postupov verejného obstarávania, samozrejme v závislosti od PHZ, a teda je tu určitá nevýhoda oproti iným typom sociálnych podnikov, na ktoré sa zákon o verejnom obstarávaní nevzťahuje.

Termín plnenia zákazky týmito podnikmi v pozícii verejných obstarávateľov, resp. obstarávateľov môže byť zase ovplyvnený aj od termínu obstarania materiálu potrebného a súvisiaceho s plnením zákazky, teda termín dodania môže byť u nich dlhší. Zároveň dochádza aj k preklasifikovaniu predmetu zákazky, nakoľko ak sa napr. sociálny podnik v pozícii verejného obstarávateľa, resp. obstarávateľa stane úspešným pri zákazke na stavebné práce, na zrealizovanie stavebných prác potrebuje materiál, ktorý musí obstaráť či už napr. tehly, cement a pod., pričom tento je z pohľadu predmetu zákazky tovar, ktorý má stanovené svoje finančné limity (iné ako stavebné práce).

5. Výnimky

Ďalším nástrojom prostredníctvom, ktorého je možné uplatniť sociálne hľadisko v praxi a podporiť tak napr. znevýhodnené a zraniteľné osoby na trhu práce sú výnimky podľa:

- **§ 1 ods. 12 písm. d) a písm. v)** zákona o verejnom obstarávaní
- **§ 1 ods. 13** zákona o verejnom obstarávaní.

Výnimky obsiahnuté v ustanovení § 1 zákona o verejnom obstarávaní zahŕňajú zákazky, ktoré sú vyňaté spod pôsobnosti zákona o verejnom obstarávaní, to znamená, že verejný obstarávateľ, resp. obstarávateľ nie je povinný v prípade, ak sú splnené podmienky stanovené vo výnimke, použiť niektorý z postupov stanovených zákonom o verejnom obstarávaní. V tejto súvislosti úrad dáva do pozornosti, že **aplikáciu výnimiek nie je možné zahrnúť do 6 % zákonnej kvóty** na povinné aplikovanie sociálneho hľadiska verejným obstarávateľom, resp. obstarávateľom.

Z judikatúry SD EÚ vyplýva, že výnimky sa musia vykladať reštriktívne (užšie) a obstarávateľský subjekt, ktorý ich chce použiť, má dôkazné bremeno, pokiaľ ide o skutočnú existenciu výnimočných okolností, ktoré použitie výnimky odôvodňujú.

Cieľom výnimky zakotvenej **v § 1 ods. 12 písm. d)** zákona o verejnom obstarávaní je podpora vymedzených dodávateľov, ktorý poskytujú tovar, stavebné práce alebo služby. Sú nimi Zbor väzenskej a justičnej stráže, pokiaľ sú zabezpečované obvinenými alebo odsúdenými alebo stredné odborné školy, pokiaľ sú zabezpečované žiakmi v rámci praktického vyučovania. Typickým príkladom môže byť napr. nábytok vyrábaný odsúdenými alebo obvinenými, pričom časť zisku môže byť použitá napr. na splatenie ich pohľadávky alebo dlžné výživné alebo môže slúžiť ako príjem pre osobnú spotrebu. V prípade stredných škôl sú typickým príkladom napr. cateringové služby.

Predmetná výnimka je aplikovateľná len v prípade, ak jej zadávateľom je verejný obstarávateľ a ak vzhľadom na predpokladanú hodnotu ide o zákazku s nízkou hodnotou, resp. podlimitnú zákazku.

Ďalšie dve výnimky je možné aplikovať len v prípade splnenia zákonných

podmienok, ktorých splnenie sa posudzuje kumulatívne. Zadávateľom oboch výnimiek môže byť len verejný obstarávateľ.

V prípade výnimky zakotvenej v **§ 1 ods. 12 písm. v)** zákona o verejnom obstarávaní musí byť predmetom plnenia tovar alebo poskytnutie služieb a vzhľadom na finančný limit stanovený v § 5 zákona musí ísť o zákazku s nízkou hodnotou alebo podlimitnú zákazku.

Stavebné práce boli zákonodarcom vyňaté do samostatnej výnimky zakotvenej v **§ 1 ods. 13 zákona o verejnom obstarávaní**, pričom použitie tejto výnimky je limitované len na tie zákazky, ktoré sú vzhľadom na predpokladanú hodnotu zákazky v rozsahu zákazky s nízkou hodnotou.

Posledným kritériom, ktoré je nevyhnutné na možnosť aplikácie predmetných výnimiek je vytýčené subjektami, ktoré musia byť dodávateľom. Dodávateľom na účely použitia predmetných výnimky musia byť:

- registrovaný sociálny podnik,
- fyzická osoba so zdravotným postihnutím, ktorá prevádzkuje alebo vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, alebo
- chránená dielňa alebo v rámci programov chránených pracovných miest, ak aspoň 30 % zamestnancov vykonávajúcich prácu v chránených dielňach alebo v rámci programov chránených pracovných miest tvoria osoby so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnené osoby.

Záver

Zahrnutím sociálneho hľadiska do verejného obstarávania môžu obstarávateľské subjekty významnou mierou prispieť k dosiahnutiu sociálnych cieľov vo verejnom obstarávaní, čo má nezanedbateľný vplyv na skvalitnenie riešenia celospoločenských problémov a tiež na dosiahnutie sociálnych cieľov Európskej únie a jej členských štátov.

Ambíciou úradu bolo poskytnúť, počnúc samotným výberom sociálneho hľadiska až po jeho následnú aplikáciu v súťažnej dokumentácii, také kognitívne návody, ktoré aplikáciu sociálneho hľadiska do verejného obstarávania zjednodušia a vysvetlia spôsobom, ktorý bude pre obstarávateľské subjekty akceptovateľný, jasný a zrozumiteľný a ktorý ich bude v oblasti sociálneho cítenia inšpirovať k aplikovaniu do praktickej roviny.

Takto koncipovaný odborný dokument by organizáciám, verejným obstarávateľom a obstarávateľom mohol pomôcť pochopiť potrebné kroky na organizačnej a procesnej úrovni tak, aby sa zlepšilo zadávanie verejných zákaziek s aplikovaním sociálneho hľadiska a aby bol dosiahnutý trvalo udržateľný rozvoj zadávania verejných zákaziek so sociálnym hľadiskom.

Úrad môže tak nielen legislatívne a metodicky, ale aj na online platforme podporiť verejných obstarávateľov s cieľom bezproblémovej a efektívnej implementácie sociálneho hľadiska do implementačnej praxe v rámci podpory a rozvoja verejného strategického obstarávania v Slovenskej republike.

Užitočné odkazy

1. Register sociálnych podnikov

<https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/socialna-ekonomika/register-sp/>

2. Register chránených dielní a chránených pracovísk

https://www.upsvr.gov.sk/bb/aktualne-oznamy-1/zoznam-chranenych-dielni-a-chranenych-pracovisk.html?page_id=571195

3. Oznámenie Komisie Sociálne nakupovanie – Príručka o zohľadňovaní sociálneho hľadiska pri VO-2. vydanie, C237/1.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.237.01.0001.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2021%3A237%3ATOC

4. Príklady aplikovania sociálneho hľadiska v praxi

https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/tools-public-buyers/social-procurement_en

5. Metodiky pre podporu MSP

Čo treba vedieť o obchodovaní so štátom?

Ako obchodovať s malými a strednými podnikmi

<https://www.uvo.gov.sk/informacny-servis/analyticke-vystupy/analyzy-odboru-dohladu-60f.html>

6. Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 10. mája 2012 vo veci C-368/10

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0368>

7. Výkladové stanovisko úradu č. 2/2018

<https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/vykladove-stanoviska-uradu/prehľad-vykladovych-stanovisk/prehľad-vykladovych-stanovisk-uradu-zakon-c-3432015-z-z-57f.html>

8. Infografika k SZVO

<https://www.uvo.gov.sk/legislativametodika-dohlad/metodika-zadavania-zakaziek/spolocensky-zodpovedne-verejne-obstaravanie-szvo/infografika-k-szvo-63b.html>

9. Webová stránka projektu

<https://zevo.uvo.gov.sk/>